

Redovisning av användningen av vissa hemliga tvångsmedel under 2018

Förord

Denna rapport har tagits fram av Åklagarmyndigheten i samverkan med Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Tullverket och Säkerhetspolisen. I en bilaga till rapporten har Polismyndigheten och Tullverket redovisat respektive myndighets användning av hemliga tvångsmedel med stöd av lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

Stockholm i maj 2019

Petra Lundh

riksåklagare

Mats Svensson

överåklagare

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	4
2	Regeringsuppdraget	6
3	Underlaget för redovisningen	7
4	Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation (HAK).....	8
5	Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation (HÖK)	17
6	Hemlig kameraövervakning (HKÖ).....	24
7	Hemlig rumsavlyssning (HRA).....	31
8	Internationell rättslig hjälp	38
9	Preventiva tvångsmedel.....	40
10	Säkerhetspolisen.....	41
11	Bilaga – Inhämtningslagen	42

1 Sammanfattning

- Under 2018 har det skett en liten ökning (10 %) av antalet misstänkta personer som varit föremål för hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. Det har tillika skett en liten ökning (4 %) av antalet tillstånd. Ökningarna följer en trend med mindre ökning som pågått under 3–4 år. Den mycket stora ökningen av användningen av hemlig avlyssning vid våldsbrott som man för första gången kunde se vid förra årets redovisning har fortsatt under 2018, även om öknings-takten under 2018 har varit betydligt lägre än under 2017.
- En liten ökning (12 %) kan noteras under 2018 av antalet misstänkta personer som berörts av bestämmelserna om hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. Antalet tillstånd har under 2018 ökat med 14 %. Antalet övervakade misstänkta personer ligger på ungefär samma nivå som 2013. De förändringar av antalet misstänkta personer som skett under åren 2013–2018 ligger inom vad som kan förväntas på grund av naturlig årlig variation. Även om antalet misstänkta personer är nästan detsamma som 2013 har antalet tillstånd under åren 2013–2018 ökat med 133 %, från 3935 till 9151. Förklaringen till detta är att de misstänkta allt oftare byter telefoner och att polisen därmed kan knyta misstänkta personer till fler teleadresser. Den ökning av antalet misstänkta personer och tillstånd som varit under 2018 innebär att åklagare inte har avstått från att ansöka om tillstånd till följd av den s.k. Tele2-domen. Det finns dock ingen redovisning av nyttan av hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. Det går därför inte att bedöma om och i så fall i vilken utsträckning nyttan av detta tvångsmedel förändrats under 2018.
- Beträffande hemlig kameraövervakning har antalet övervakade misstänkta personer och antalet tillstånd minskat eller varit i stort sett oförändrat. Antalet misstänkta personer minskade från 152 till 140 och antalet tillstånd minskade från 153 till 152. Förändringarna ligger inom vad som kan förväntas på grund av naturlig årlig variation.
- Hemlig rumsavlyssning får bara användas vid de mest allvarliga brotten. Antalet avlyssnade misstänkta personer och antalet tillstånd har alltid varit lågt, även om trenden har varit ökande sedan 2014. Under 2018 har dock ökningen varit större än tidigare. Antalet misstänkta personer ökade från 63 till 89 (en ökning med 41%) och antalet tillstånd ökade från 77 till 130 (en ökning med 69 %). Den stora ökningen av antalet tillstånd förklaras dock av många tillstånd i några få ärenden. Hemlig rumsavlyssning har förekommit i totalt 34 ärenden.

60 av tillstånden (46 %) är hänförliga till tre ärenden. Användningen av hemlig rumsavlysning ökade både beträffande narkotikarelaterad brottslighet och beträffande våldsbrott.

- Omfattningen av hemliga tvångsmedel på begäran av annat land i ärenden om internationell rättslig hjälp och utländsk europeisk utredningsorder var större under 2018 än under 2017. Det totala antalet personer som var föremål för hemliga tvångsmedel ökade med 82 %, från 45 till 82. Antalet tillstånd ökade med 68 %, från 154 till 259.
- I Säkerhetspolisens verksamhet kan man notera en viss nedgång av antalet beslut som fattats med stöd av bestämmelserna i rättegångsbalken och lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott, från 309 under 2017 till 288 under 2018. Säkerhetspolisen har under 2018 fattat 190 beslut med stöd av lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet vilket är en ökning med 27 beslut jämfört med 2018. Samtliga förändringar mellan åren 2017 och 2018 ligger inom vad som kan betraktas som en normal årlig variation.
- Polismyndighetens och Tullverkets redovisning avseende användningen av hemliga tvångsmedel under 2018 med stöd av lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet visar att Polismyndighetens användning ökade under 2018 jämfört med 2017, från 389 beslut till 485 beslut. Under samma period har Tullverkets användning minskat från 206 till 71 beslut. Enligt Tullverket beror den stora minskningen på att myndigheten efter den s.k. Tele2-domen ofta inte erhöll de uppgifter som var strängt nödvändiga för underrättelseverksamheten och att man därför under 2018 endast gjorde sådana inhämtningar där det bedömdes att uppgifter kunde erhållas.

2 Regeringsuppdraget

Redovisning av användningen av hemliga tvångsmedel har lämnats till regeringen varje år sedan 1997. Det ursprungliga uppdraget har vid flera tillfällen ändrats. Den senaste lydelsen framgår av regeringens beslut den 17 december 2015 (Ju2015/04549/Å).

I beslutet anges att Åklagarmyndigheten, i samverkan med Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten och Tullverket utifrån respektive myndighets ansvarsområde, till regeringen ska lämna en gemensam redogörelse för tillämpningen av bestämmelserna i rättegångsbalken om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning och hemlig rumsavlyssning vid förundersökning i brottmål eller med anledning av begäran om internationell rättslig hjälp i Sverige.

Dessutom ska redogörelsen innefatta tillämpningen av tvångsmedel enligt lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott (preventiva tvångsmedel).

Redogörelsen ska även omfatta inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

Sedan 2016 års redovisning ska redovisningen även innehålla vissa uppgifter om Säkerhetspolisens tillämpning av hemliga tvångsmedel.

Redovisningen ska avse uppgifter om tillämpningen under föregående år. När det gäller uppgifter om vilken tid en person har varit föremål för avlyssning eller övervakning och vilken nytta ett tvångsmedel har haft ska redovisningen numera avse de förundersökningar som lagts ned eller beslut i åtalsfrågan fattats under det föregående året och omfatta hela den tid som tvångsmedlet gällt.

3 Underlaget för redovisningen

Ärenden om hemliga tvångsmedel registreras vid Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten sedan mitten av januari 2017 i ett särskilt it-stöd kallat HTM-Cåbra¹. Detta är den andra redovisningen till regeringen i vilken de statistiska uppgifterna om antalet tillstånd och antalet misstänkta personer är hämtade från detta system.

Uppgifter om den tid som det hemliga tvångsmedlet har pågått har sammanställts av Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Tullverket.

När det gäller uppgifter om vilket resultat som de olika hemliga tvångsmedlen gett bygger de, på samma sätt som tidigare, på uppskattningar av nyttan gjorda av de åklagare som lett förundersökningarna.

Antalet personer som varit föremål för ett hemligt tvångsmedel redovisas uppdelat på respektive tvångsmedel. En person kan ha varit föremål för flera olika former av hemliga tvångsmedel. En summering av antalet personer som redovisas för vart och ett av tvångsmedlen motsvarar därför inte hur många olika individer som utsatts för hemliga tvångsmedel.

När det gäller uppgifter om vilket resultat ett tvångsmedel har gett och hur länge det pågått avser redovisningen, som angetts ovan, det år som förundersökningen har lagts ned eller beslut i åtalsfrågan har fattats avseende den brottsmisstanke för vilken det aktuella tvångsmedlet har beviljats och omfattar hela den tid som tvångsmedlet gällt.

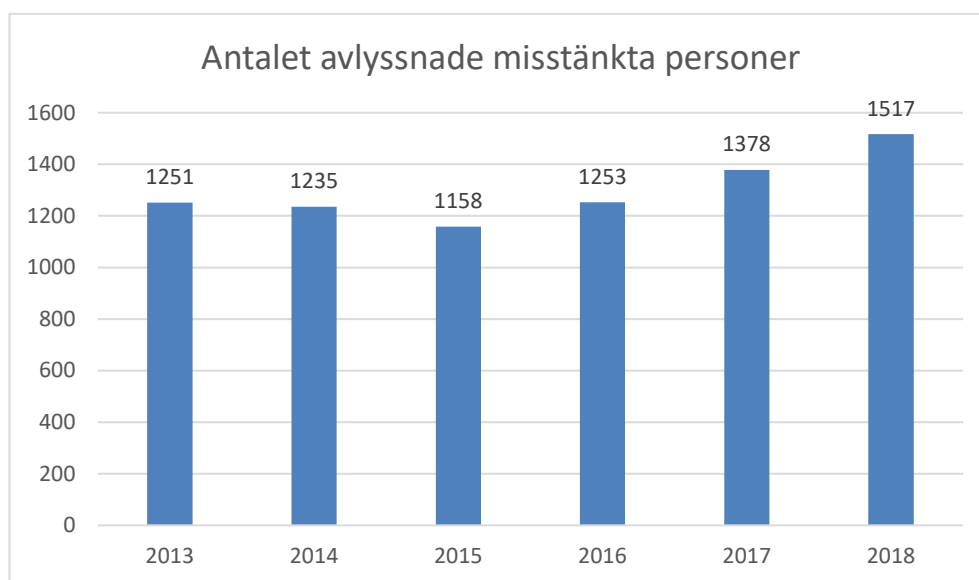
¹ På Riksenheten för säkerhetsmål registreras endast en mindre del av de hemliga tvångsmedlen i HTM-Cåbra. De ärenden som registreras manuellt på Riksenheten för säkerhetsmål ingår i den redovisning som lämnats av Säkerhetspolisen, se avsnitt 9.

4 Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation (HAK)

En hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation innebär i huvudsak att samtal eller annan kommunikation till eller från en misstänkt persons telefonnummer eller annan adress avlyssnas. Även en annan telefon eller adress får avlyssnas om det finns synnerlig anledning att anta att den misstänkte kontaktar den.

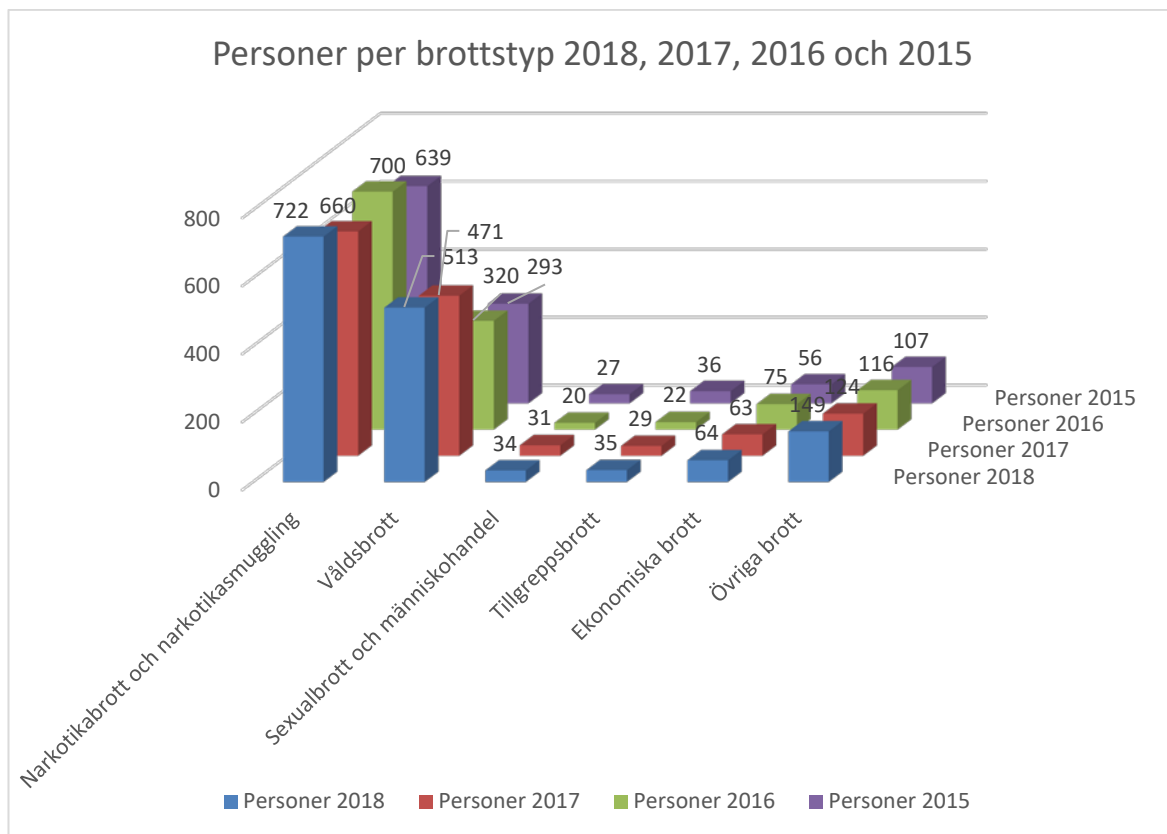
Antalet personer

Under 2018 användes hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation mot 1 517 misstänkta personer. En jämförelse med tidigare år ger följande resultat.

Antalet personer fördelade på brottstyp

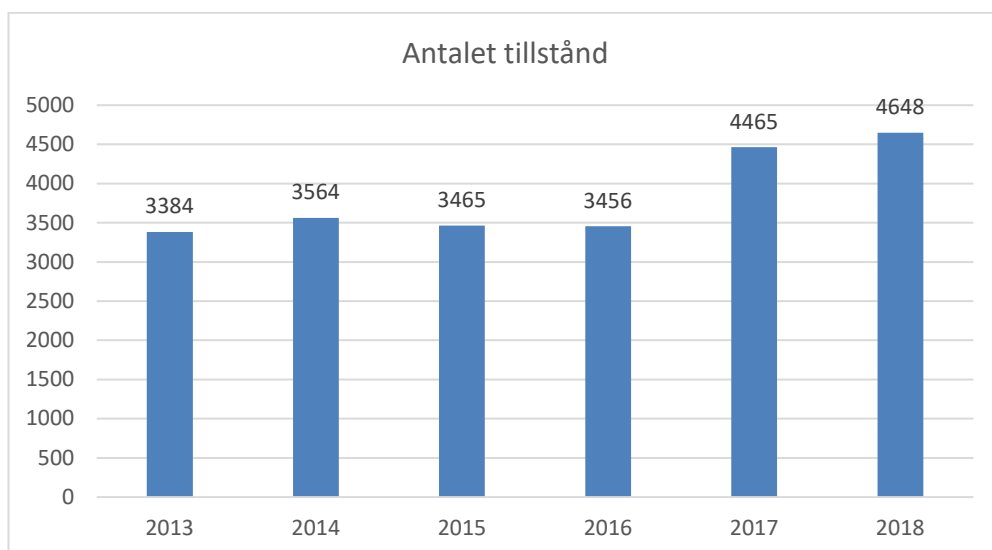
Antalet avlyssnade misstänkta personer fördelar sig mellan olika brottstyper på följande sätt. Uppdelningen avseende misstänkta personer inhämtades och redovisades för första gången vid 2016 års redovisning. Resultaten för åren 2015–2017 finns med som jämförelsematerial.

Antalet tillstånd

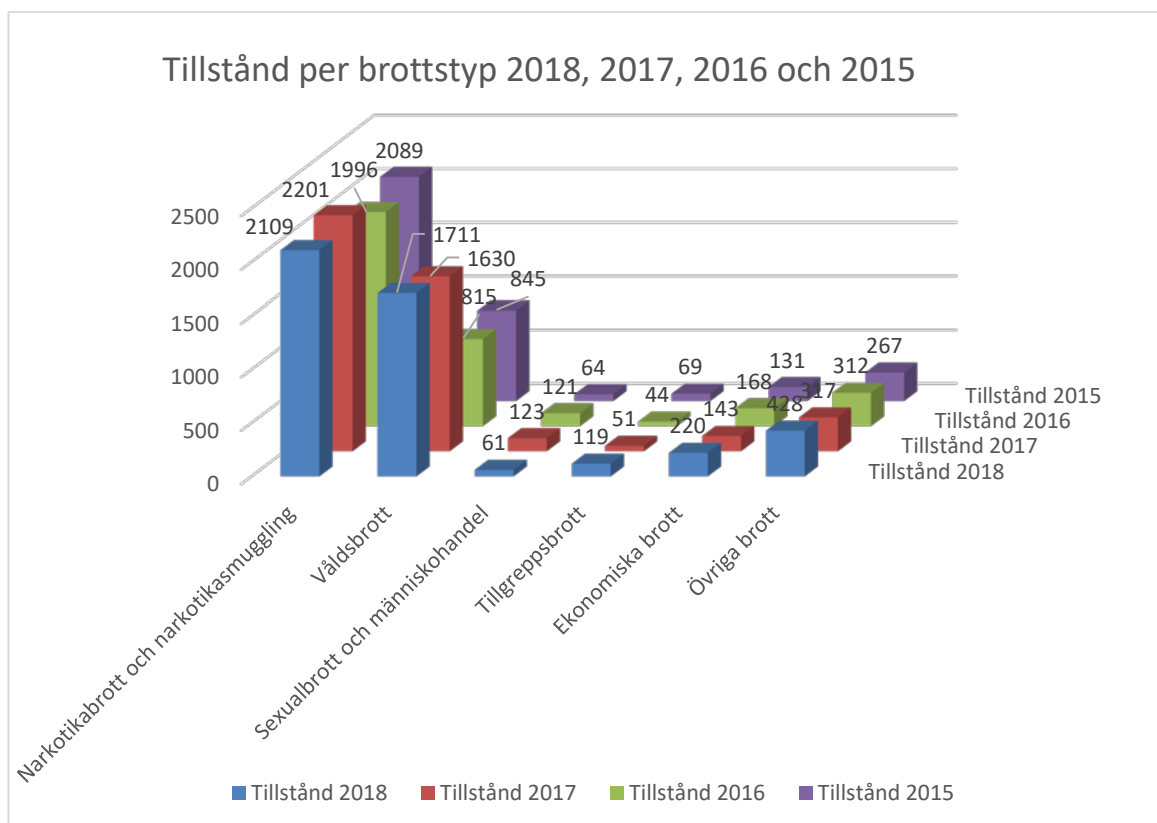
Ett tillstånd avser i detta sammanhang ett telefonnummer eller annan adress. Det innebär att samma misstänkt kan vara föremål för flera tillstånd om han eller hon använder sig av flera telefoner eller andra adresser vid elektronisk kommunikation. Ett beslut av domstol kan omfatta flera tillstånd.

Under 2018 gavs 4648 tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. En jämförelse med tidigare år ger följande resultat.

Antalet tillstånd fördelat på brottstyp

Tillstånden fördelar sig mellan olika brottstyper på följande sätt.

Avslag

Domstolen har avslagit åklagares begäran om tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation i 27 fall. Det motsvarar 0,6 procent av ansökningarna. Motsvarande siffror för 2017 var 30 fall och 0,6 procent av ansökningarna. En ansökan kan avse flera teleadresser. Ett negativt beslut från domstol avseende en ansökan som innehåller flera teleadresser kommer därför att resultera i flera avslag. Under 2018 avslogs exempelvis en ansökan som omfattade åtta teleadresser och en annan ansökan som omfattade sex teleadresser. Dessa båda beslut är således orsaken till mer än hälften av avslagen.

Interimistiska beslut

Om det kan befaras att det skulle medföra en fördröjning av väsentlig betydelse för utredningen att inhämta rättens tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation får tillstånd till åtgärden ges av åklagaren i avvaktan på rättens beslut. Åklagaren ska utan dröjsmål anmäla beslutet till rätten. Om rätten finner att det inte finns skäl för åtgärden, ska den upphäva beslutet.

Åklagare har under 2018 fattat 176 interimistiska beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. Domstol har upphävt ett av besluten.

Under 2017 fattade åklagare 195 interimistiska beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. Motsvarande siffror för 2016 och 2015 var 74 respektive 48 interimistiska beslut.

Detta innebär att användandet av interimistiska beslut från 2017 till 2018 minskade med 10 procent. Åren dessförinnan ökade användandet med 163 respektive 62 procent.

Möjligheten för åklagare att fatta interimistiska beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation infördes den 1 januari 2015. Den ökade användningen under 2016 och 2017 berodde med stor sannolikhet på att medvetenheten om möjligheten att använda interimistiska beslut hade ökat hos polis, tull och åklagare. Numera får användandet av interimistiska beslut anses vara en etablerad rutin. Nedgången under 2018 kan förklaras med naturlig årlig variation.

Tvångsmedlets varaktighet

Enligt regeringens beslut ska redovisningen omfatta hela den tid som tvångsmedlet använts. Det innebär att även avlyssning som påbörjats före ingången av 2018 i förekommande fall har räknats med.

Antal dagar per avlyssnad person har redovisats. Om det skett en förlängning, oavsett om en sådan har skett direkt eller efter ett uppehåll, är det fortfarande att anse som samma avlyssning. De redovisade värdena har angetts i hela dagar. Del av dag har räknats som hel dag. Endast den faktiska avlyssningstiden har angetts, vilket innebär att bara de dagar som avlyssning faktiskt skett är medräknade i redovisningen.

	Genomsnittlig tid	Mediantid	Längsta tid	Kortaste tid
2015	41	30	324	1
2016	50	30	626	1
2017	48	30	423	1
2018	43	29	578	1

Nyttan

Nedan anges i vilken omfattning den hemliga avlyssningen av elektronisk kommunikation inneburit något resultat för utredningen. Siffrorna redovisar den bedömning som den åklagare som har lett förundersökningen gjort. De anger hur många brott som föranlett avlyssning och i vilken utsträckning avlyssningen inneburit nytta för brottsutredningen. Både antalet och hur stor andel de utgjort av samtliga avlyssnade redovisas. I de ärenden som ska omfattas av redovisningen av nyttan – alltså ärenden där förundersökningen har lagts ned eller beslut i åtalsfrågan har fattats under 2018 – har hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation använts vid 1651 brott (929 brott under 2017 och 937 brott under 2016).

Under förundersökning:

Nytta	2018		2017	2016
	Antal	Andel	Andel	Andel
uppgifterna har utgjort underlag i förhörssituation	774	47%	50 %	46 %
uppgifterna har medfört att effektiv spaning har kunnat genomföras	1005	61%	54 %	67 %
uppgifterna har bidragit till att annat tvångsmedel använts mot den misstänkte	564	34%	40 %	40 %
uppgifterna har bidragit till utredning av brottsutbyte	160	10%	12 %	10 %
uppgifterna har lett till stärkta misstankar mot den misstänkte	760	46%	43 %	46 %

Efter förundersökningen:

Nytta	2018		2017	2016
	Antal	Andel	Andel	Andel
uppgifterna har bidragit till att den misstänkte kunnat avföras från utredningen	309	19%	16 %	10 %
uppgifterna har bidragit till att den misstänkte kunnat åtalas	569	34%	35 %	36 %
uppgifterna har åberopats som bevisning i stämningsansökan	540	33%	33 %	32 %

Överskottsinformation:

Nytta	2018		2017	2016
	Antal	Andel	Andel	Andel
uppgifterna har bidragit till att något tvångsmedel använts mot annan person i samma förundersökning	314	19%	25 %	20 %
uppgifterna har använts för att utreda brott i en annan förundersökning	91	6%	5 %	9 %

Övrigt:

	2018		2017	2016
Nytta	Antal	Andel	Andel	Andel
uppgifterna har på annat sätt bidragit till att utredningen kunnat föras framåt	687	42%	37 %	32 %

Exempel på användningen i praktiken

För att åskådliggöra vilken betydelse användningen av hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation haft för brottsbekämpningen redovisas här ett anonymiserat ärende.

Exempel 1

Ärendet rörde omfattande försäljning av kokain där tre personer kunde misstänkas ligga bakom försäljningen. A och B misstänktes vara de verkliga huvudmännen medan C misstänktes vara den som skötte distributionen till köpare. Genom avlyssning av deras telefoner framkom att ytterligare personer var involverade. D genom att han försåg A och B med större partier kokain samt E genom att förvara i vart fall delar av kokainet som införskaffats för försäljning.

Avlyssningen ledde fram till att C greps i direkt anslutning till att han hämtat upp ca 100 gram kokain. Senare greps även övriga fyra personer. Genom avlyssningen kunde köpare identifieras, och till sist åtalades 10 köpare. Åtalet omfattade 37 olika tillfällen av överlåtelser. Bevisningen bestod i stort sett uteslutande av samtal och sms som framkommit genom hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. Genom dessa kunde visas att beställning hade gjorts och att leverans skett.

A och B dömdes för grovt narkotikabrott till 4,5 års fängelse, C (19 år gammal) till 2,5 års fängelse och D till 3 år 8 månaders fängelse. E (20 år gammal) dömdes för medhjälp till grovt narkotikabrott till 1 års fängelse. Samtliga köpare dömdes för innehav av kokain och påföljden varierade mellan dagsböter och 6 månaders fängelse.

Exempel 2

I ett ärende om svart arbetskraft användes hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation för att kunna bevisa vilket bolag som var att betrakta som arbetsgivare och därmed skulle betala arbetsgivaravgifter för personalen. I sådana ärenden är det vanligt förekommande att så kallade fakturaskrivande bolag anlitas för att det ska se ut som att personalen är anställd hos detta bolag. Men någon skatteredovisning sker inte från de bolagen, utan de dumpas efterhand med målvakter som företrädare som utåt sett står närmast att utkräva straffrättsligt och skatterättsligt ansvar av. En viktig del i dessa ärenden är att visa att fakturorna är osanna och att återbetalning av fakturabeloppen går till den egentliga arbetsgivaren (den som låtit ta in osanna fakturor i sin bokföring och betalat ut pengarna från sina konton i enlighet med fakturorna i syfte att upplägget inte ska kunna genomsådas). Det brottsliga upplägget i

dessa ärenden är att lura staten på arbetsgivaravgifter och källskatter genom att påstå att annat bolag ska svara för de avgifterna/skatterna. Genom avlyssning i denna typ av ärenden kan man vinna bevisning om de verkliga gärningsmännen bakom de brottsliga uppläggen. I annat fall når man i regel inte längre än till målvakterna, vilkas enda uppgift är att ta det juridiska ansvaret i de andras ställe.

I det aktuella ärendet resulterade utredningen i åtal för grovt bokföringsbrott, grovt skattebrott, grovt försvårande av skattekontroll och medhjälp till dessa brott. Tre personer dömdes till fängelsestraff mellan 2 och 3 år. Pengar kunde beslagtas och senare betalningssäkras för Skatteverkets räkning.

Genom att hemlig avlyssning kunde användas i utredningen gick det att få tydlig bevisning om att pengarna återfördes till den egentlige arbetsgivaren, vilket ofta är avgörande som bevisning i dessa mål.

Exempel 3

I ett ärende om tillverkning av rökto bak användes hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation för att kunna utreda skattskyldigheten och vem som ansvarade för verksamheten.

Två män åtalades och dömdes för grovt skattebrott och grovt bokföringsbrott för tillverkning av rökto bak, för vilken de underlåtit att redovisa tobaksskatt till ett värde av 23 miljoner kr. I utredningen inhämtades rättens tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. Genom avlyssningen framkom avgörande bevisning för att visa de inblandades delaktighet samt uppgifter om tillverkningen och försäljningen av rökto baken. Det gick därvid tack vare avlyssningen att bevisa hur inköpen av råvara gått till, att inköpen skedde kontant, omfattningen av brottsligheten samt de misstänkta uppsåt till brotten eftersom de invände att de inte trodde att tobaksskatt skulle utgå på denna hantering.

Varje tillverkning skulle ha redovisats skattemässigt efter 5 dagar så i teorin utgjordes brotten av hundratals normalgradsbrott. Men gärningarna åtalades som ett grovt brott per år. De två huvudmännen dömdes i hovrätten för grovt skattebrott och grovt bokföringsbrott till 3 år respektive 3 år 6 månader och ärendet har därutöver genererat överskottsinformation som resulterat i nya ärenden.

Analys

Antalet misstänkta personer som varit föremål för hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation minskade något under varje år mellan 2013 och 2015. Från 2015 till 2018 har antalet ökat med 359 personer till 1517, vilket är en total ökning med 31 %. Ökningen från 2017 till 2018 var 139 personer eller 10 %.

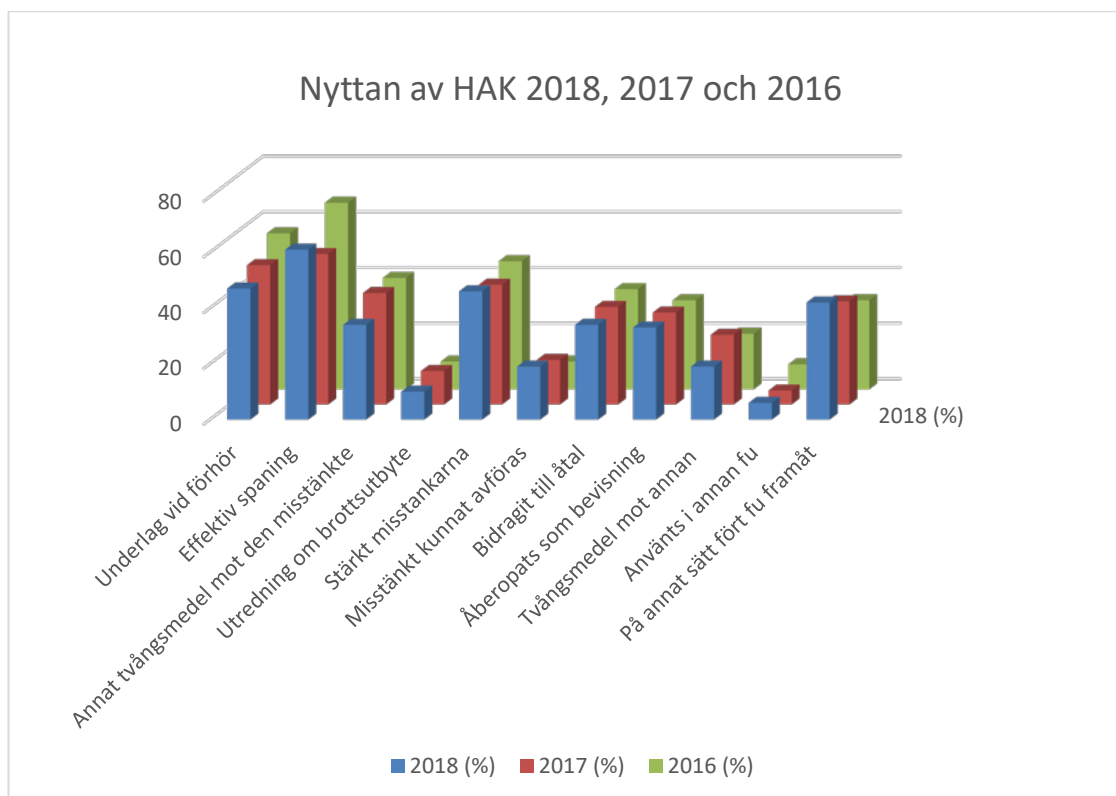
Antalet beviljade tillstånd varierade marginellt mellan åren 2013 och 2016. Från 2016 till 2017 ökade antalet tillstånd med 1109 till 4465 tillstånd, vilket var en ökning med 29 %. Från 2017 till 2018 ökade antalet tillstånd med 183 till 4648 tillstånd, vilket är en ökning med 4 %. Den procentuella ökningen av antalet tillstånd var alltså mindre än hälften av ökningen av antalet misstänkta personer.

Ökningarna av antalet misstänkta personer och antalet tillstånd följer en trend med mindre ökning som pågått under 3–4 år.

Fram till och med 2016 har tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation meddelats framför allt i förundersökningar om narkotikabrott och narkotikasmuggling. Under exempelvis 2016 utgjorde denna typ av brott 58 % av det totala antalet tillstånd. Under 2017 kunde man för första gången se en stor ökning av användningen av hemlig avlyssning vid våldsbrott. Antalet misstänkta personer som avlyssnats med anledning av misstanke om våldsbrott ökade från 2016 till 2017 från 320 till 471 personer. Under samma period ökade antalet tillstånd vid våldsbrottslighet från 815 till 1630. Antalet tillstånd vid våldsbrottslighet fördubblades alltså från 2016 till 2017. Den mycket stora ökningen av antalet tillstånd till hemlig avlyssning för våldsbrott från 2016 till 2017 kunde på goda grunder antas ha en koppling till en ökning av det grova våldet mellan kriminella aktörer med koppling till kriminella nätverk i utsatta områden.

Under 2018 har antalet avlyssningar för våldsbrott fortsatt att öka. Antalet personer som avlyssnats med anledning av våldsbrott har ökat från 471 till 513 och antalet tillstånd har ökat från 1630 till 1711.

För att på ett bättre sätt kunna redovisa vilket resultat de hemliga tvångsmedlen inneburit redovisas nyttan och varaktigheten sedan 2016 års redovisning först när förundersökningen lett till åtal eller lagts ned. På det sättet kommer redovisningen att omfatta hela förundersökningen. En jämförelse i diagramform mellan åren 2018, 2017 och 2016 ger följande utfall.

Vid en analys av nyttan ska det inledningsvis beaktas att redovisningen bygger på bedömningar som den åklagare som har lett förundersökningen har gjort. Det ska också beaktas att nyttoredovisningen inte innehåller någon värdering eller gradering av nyttan, utan att redovisningen avser ett binärt förhållande; någon nytta eller ingen nytta.

Det föreligger förhållandevis stora skillnader mellan de olika nyttoparametrarna. Rent generellt kan man konstatera att de inbördes förhållandena mellan parametrarna ligger relativt fast över tid. Den nytta som varit störst under 2018 är att uppgifterna från avlyssning har medfört att effektiv spaning har kunnat genomföras (61%). Andra nyttor som varit av stor betydelse under 2018 är att uppgifterna avlyssningen utgjort underlag vid förhör (47%) och att uppgifterna stärkt misstankarna mot den misstänkte (46%).

Kriminella personer som är medvetna om att de kan komma att avlyssnas tenderar att övergå från telefonsamtal till att med hjälp av annan elektronisk utrustning kommunicera på sådant sätt att vedertagen avlyssning inte är möjlig. Den tekniska utvecklingen som innebär en övergång från traditionella telefonsamtal och sms till kommunikation via så kallade chat-appar i smarta mobiltelefoner innebär också i sig en minskning av nyttan av hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. Dessa applikationer har oftast inbyggd kryptering som gör att vanliga avlyssningsmetoder i många fall blivit verkningslösa. Värdet av hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation minskar således och för att nå eftersträvat resultat måste andra tillgängliga hemliga tvångsmedel användas, t.ex. hemlig kameraövervakning och hemlig rumsavlyssning. Behovet av att exempelvis kunna avlyssna eller avläsa annan datatrafik har ökat och kan förväntas fortsätta att öka.

Nya metoder för att komma åt krypterad information har föreslagits i Utredningen om hemlig dataavläsning (SOU 2017:89).

I exempel 3 (sidan 14) har bedömningen gjorts att hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation har varit möjlig att använda eftersom det enskilda brottets straffvärde har överstigit två års fängelse. Exemplet belyser dock även att det hade varit av mycket stort värde för bekämpningen av många typer av brott om hemlig avlyssning skulle kunna grundas på den samlade brottslighetens straffvärde.

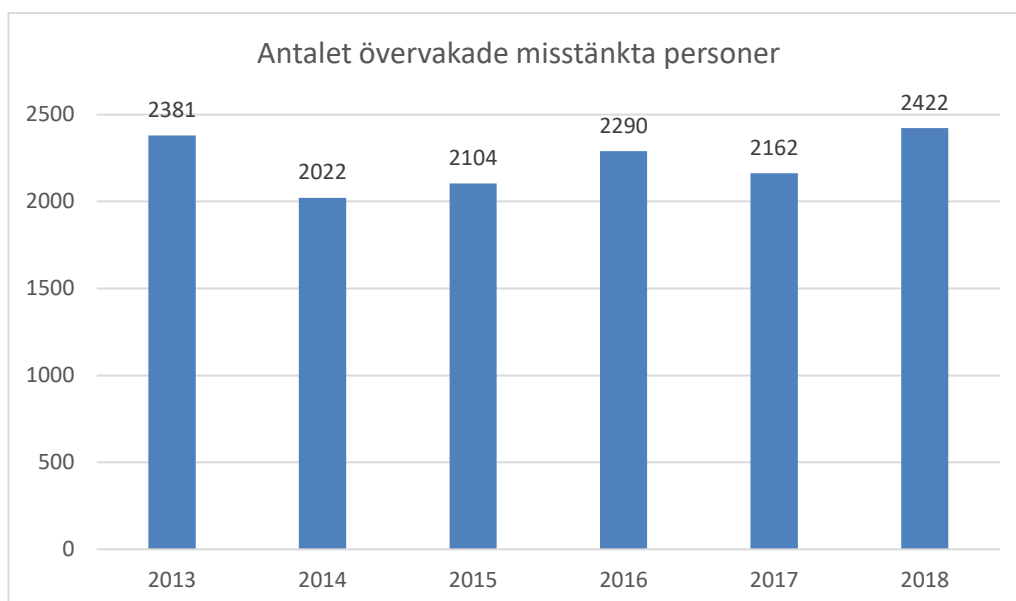
Vid en jämförelse mellan 2017 och 2018 har den genomsnittliga avlyssningstiden per person minskat från 48 till 43 dagar. Mediantiden har minskat med en dag, från 30 till 29 dagar. Avlyssningstiden i ett "normalärende" motsvarar dock fortfarande ungefär den tid som tillstånd till avlyssning maximalt får gälla (en månad) om förlängning inte begärs. Den längsta tid som en person har avlyssnats har i och för sig ökat från 423 till 578 dagar, men ligger under den tid på 626 dagar som kunde noteras för 2016.

5 Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation (HÖK)

En hemlig övervakning av elektronisk kommunikation innebär att uppgifter hämtas in om meddelanden. Det gäller bland annat uppgifter om vilka telefoner som varit i kontakt med varandra och när samtalet har ägt rum. Uppgifter om vad som sagts får inte hämtas in med stöd av ett tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. Uppgifter kan också hämtas in om vilka telefoner som funnits i ett visst område och uppgift om i vilket område en viss telefon har funnits eller finns.

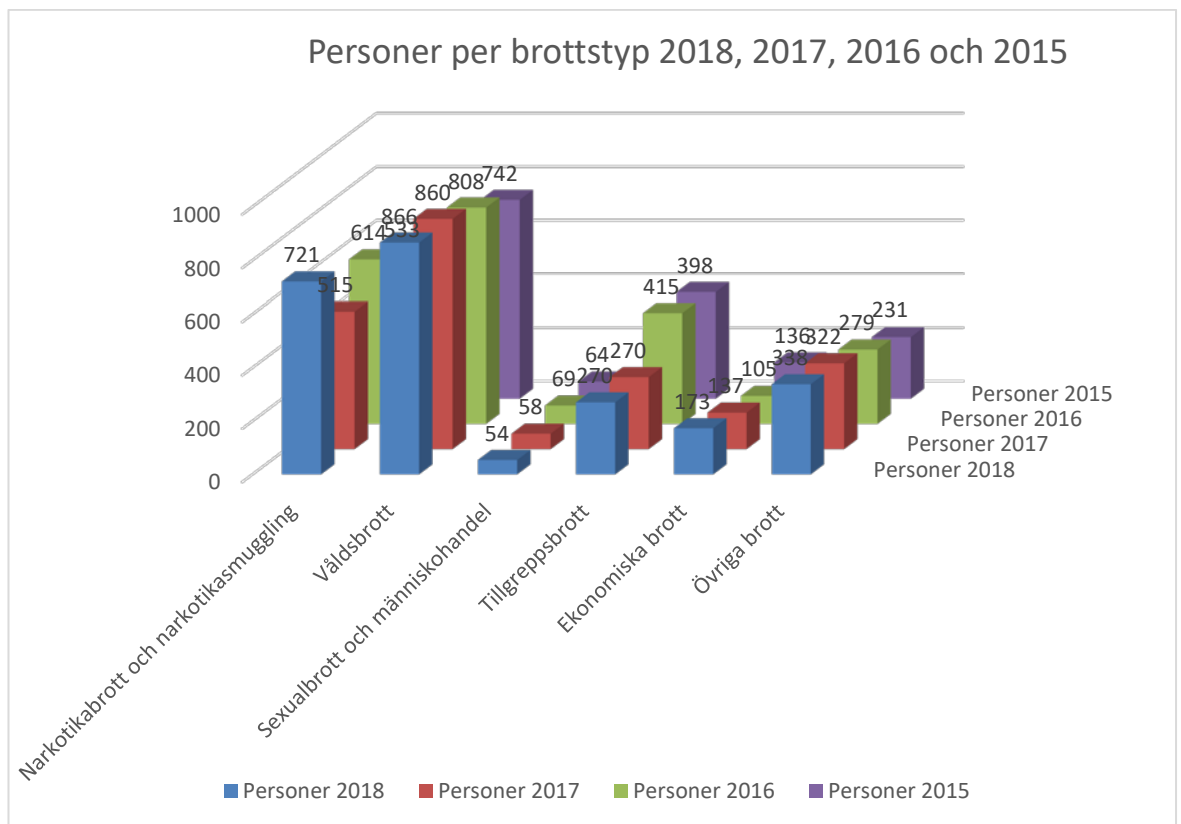
Antalet personer

Under 2018 användes hemlig övervakning av elektronisk kommunikation mot 2 422 misstänkta personer. En jämförelse med tidigare år ger följande resultat.

Antalet personer fördelade på brottstyp

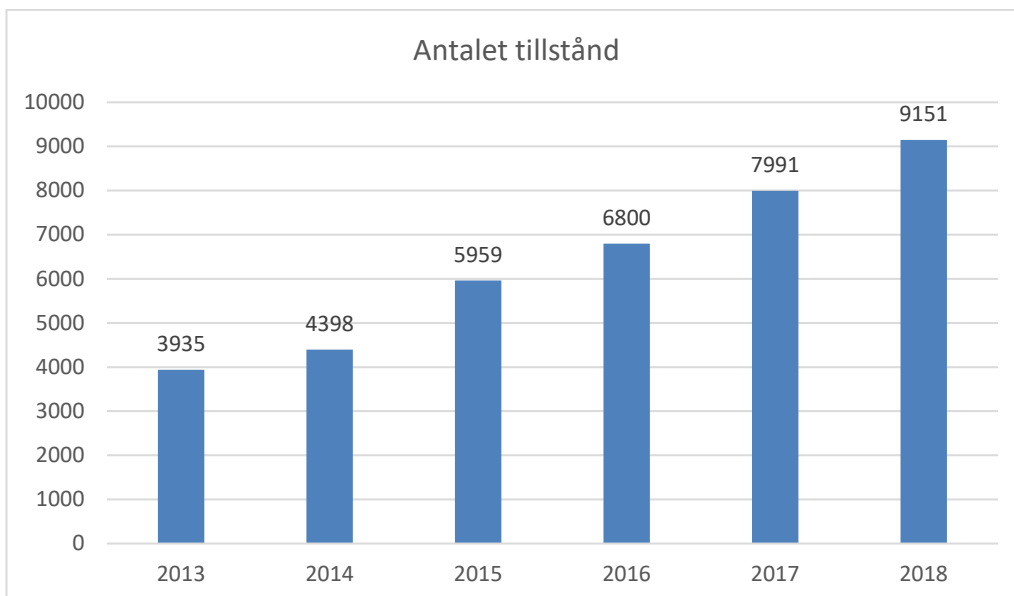
Tillstånden fördelar sig mellan olika brottstyper på följande sätt.

Antalet tillstånd

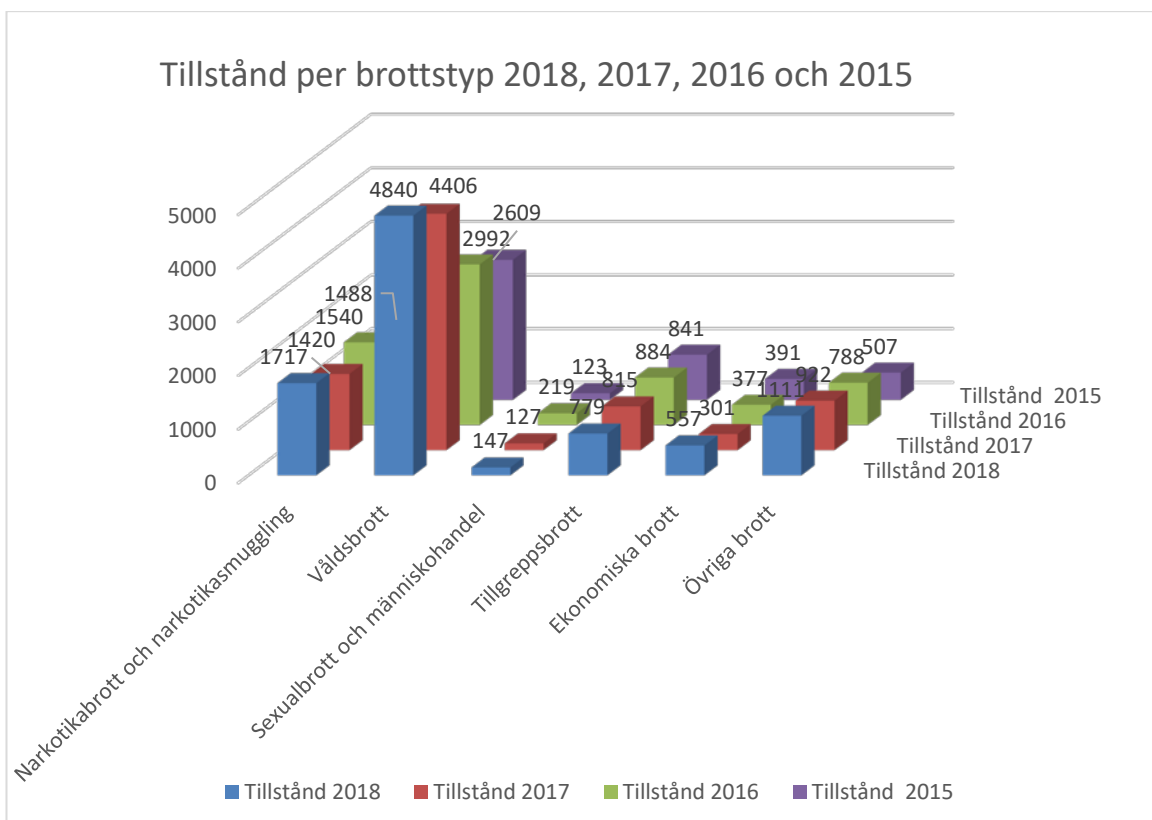
Ett tillstånd avser även i detta sammanhang ett telefonnummer eller annan adress. Det innebär att samma misstänkt kan vara föremål för flera tillstånd om han eller hon använder sig av flera telefoner eller andra adresser vid elektronisk kommunikation.

Under 2018 gavs 9151 tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. En jämförelse med tidigare år ger följande resultat.

Antalet tillstånd fördelat på brottstyp

Tillstånden fördelar sig mellan olika brottstyper på följande sätt.

Avslag

Domstolen har avslagit åklagares begäran om tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation i 82 fall. Det motsvarar 0,9 procent av ansökningarna. Motsvarande siffror för 2017 var 73 fall och 0,9 procent och för 2016 28 fall och 0,4 procent av ansökningarna.

En ansökan kan avse flera teleadresser. Ett negativt beslut från domstol avseende en ansökan som innehåller flera teleadresser kommer därför att resultera i flera avslag. Under 2018 meddelade domstol totalt 32 avslag. Motsvarande siffra för 2017 var 28 avslag.

Interimistiska beslut

Åklagare har under 2018 fattat 102 interimistiska beslut om hemlig övervakning av elektronisk kommunikation (121 beslut under 2017 och 60 beslut under 2016). Domstol har upphävt tre av dessa beslut, vilket motsvarar 2,9 procent.

Exempel på användningen i praktiken

För att åskådliggöra vilken betydelse användningen av hemlig elektronisk övervakning har haft för brottsbekämpningen beskrivs här fyra anonymiserade ärenden.

Exempel 4

En man hittades av en förbipasserande ihjälslagen och delvis uppbränd i ett dike. Utredningen visade att målsäganden vid 05.45-tiden bortförts från sitt hem till fyndplatsen, i en annan del av staden, där han sedan mördadats. Denna rörelse framkom av positioneringsuppgifter som teleoperatören hade lagrat beträffande målsägandens telefon. Uppgifterna, som gjordes åtkomliga för utredningen med stöd av ett tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, var avgörande för att fastställa tidpunkten för mordet. En person A blev av olika anledningar tidigt misstänkt i ärendet, bl.a. för att målsäganden hade varit inneboende hos A:s bror och för att målsäganden påträffades (och mördades) bara några hundra meter från A:s bostad. Genom ytterligare beslut om hemlig övervakning av elektronisk kommunikation inhämtades samtalslistor över telefontrafik på flera personer i A:s omgivning, bl.a. hans flickvän och flera av hans vänner. Av dessa listor framkom att A:s flickvän befunnit sig i närheten av målsägandens bostad precis i anslutning till mordet samt att hon i anslutning till detta hade ett stort antal kontaktförsök med A och en av hans närmaste vänner.

A:s telefoner var inaktiva under den tid som mordet skedde, vilket var värdefull information i sig, men genom samtalslistorna kunde utläsas vem han hade haft kontakt med kort före mordet. Utredningen visade att denna person under mordnatten lånat en bil för att "lösa ett problem med A:s bror", samma bror som målsäganden bodde inneboende hos. Därigenom kunde utredningen visa att A ordnat fram en chaufför och bil för att kunna föra bort målsäganden från dennes hem. Utredningen utvisade att A och chauffören hade varit tillsammans stora delar under mordnatten och efterföljande morgon, och genom vissa uppgifter från chaufförens telefon kunde centrala delar av A:s berättelse motbevisas i rätten. Uppgifterna från hemlig övervakning av elektronisk kommunikation hade utan tvekan en avgörande betydelse för utgången i målet.

Den misstänkte dömdes i hovrätten för mord till 18 års fängelse.

Exempel 5

I ett ärende misstänktes en tobaksbutik handla med stöldgods från utländska personer som var i landet endast för att begå brott. Fysisk spaning mot butiken bekräftade misstankarna och innebar att flera hälare kunde identifieras. Genom beslut om hemlig övervakning av elektronisk kommunikation avseende samtliga misstänkta telefoner kunde visas att de agerade som ett kriminellt nätverk och att flera av dem ofta befann sig vid butiken. Butiksägaren och ytterligare fem personer åtalades för grovt häleri. Påföljderna bestämdes till villkorlig dom eller fängelse i upp till sex månader. Därutöver förverkades varor till ett värde över 500 000 kr liksom ca 100 000 kr i kontanter.

Exempel 6

Ur en lastbil som lastats med bl.a. elektronikvaror stals tv-apparater och väggfästen till ett värde av drygt 800 000 kr. Att varorna saknades uppmärksammades av den chaufför som hade uppdraget att leverera varorna på morgonen. Lastbilen hade stått parkerad i ett inhägnat område. Grinden till inhägnaden öppnades genom att ringa till ett visst telefonnummer. Så hade skett från ett oregistrerat kontantkort under natten före den planerade transporten. Den chaufför som skulle köra lasten förnekade kunskap om vad som hänt med lastbilen under natten. Genom uppgifter inhämtade från hemlig övervakning av elektronisk kommunikation framkom att det nummer (SIM-kort) som använts för att ringa och öppna grinden under natten hade tillfälligtvis suttit i den tilltänkte chaufförens privata mobiltelefon vid den aktuella tiden. Det framgick också att han använt mobiltelefonen under natten men inte mer under den tid som det oregistrerade kontantkortet satt i telefonen. Lokaliseringsuppgifter visade att chauffören hade befunnit sig i en annan stad tidigare på natten, där det fanns ytterligare en lastbil som han hade nycklar till. Denna lastbil visade sig ha använts för en längre körning den natten som till tid och avstånd stämde väl överens med sträckan till den förstnämnda lastbilen och därifrån till den plats där lastbilen sedan visade sig vara uppställd. Efterhand som nya uppgifter kom fram i utredningen ändrade chauffören sin berättelse. Indicierna för hans inblandning i den grova stölden blev dock övertygande. Han dömdes för grov stöld till fängelse 1 år 2 månader.

Exempel 7

I ett ärende om människorov hade två gärningsmän kidnappat en tredje person som hade narkotikaskulder till den ena av gärningsmännen. Han blev med våld och hot bortförd från en centralt belägen plats i stad till ett kalkbrott där han utsattes för ytterligare våld och hot för att få honom att betala 50 000 kr till förövarna. I samband med att målsäganden lyckades fly blev han huggen i axeln av den ena av gärningsmännen, vilket föranledde en sår- och muskelskada. Genom mastuppkopplingar kunde man knyta en av de misstänkta till vissa platser av betydelse för gärningen och framför allt visa att

han hade haft ett tidsmässigt utrymme att hinna med gärningen. Denna bevisning var av stor betydelse. Påföljden blev 6 år för den ena och 6,5 år för den andra. Domen avsåg även andra brott, t.ex. grovt vapenbrott.

Analys

Antalet misstänkta personer som varit föremål för hemlig övervakning av elektronisk kommunikation har från 2017 till 2018 ökat med 260 personer, från 2162 till 2422 personer. Det innebär en ökning med 12 procent.

Även antalet beviljade tillstånd har ökat från 2017 till 2018. 2017 gav domstol 7991 tillstånd och 2018 gavs 9151 tillstånd. Detta är en ökning med 1160 tillstånd eller 14%.

Antalet övervakade misstänkta personer ligger på ungefär samma nivå som 2013. De förändringar av antalet misstänkta personer som skett under åren 2013–2018 ligger inom vad som kan förväntas på grund av naturlig årlig variation. Även om antalet misstänkta personer är nästan densamma som 2013 har antalet tillstånd under åren 2013–2018 ökat med 133 %, från 3935 till 9151. Förklaringen till detta är att de misstänkta allt oftare byter telefoner och att polisen därmed kan knyta misstänkta personer till fler teleadresser.

Sett till brottstyper kunde man förra året notera att antalet tillstånd som avser våldsbrott hade ökat påtagligt från 2016 till 2017 och att hela ökningen från 2016 till 2017 av antalet tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation var hänförliga till ökningen av antalet tillstånd för våldsbrott. Under 2018 har ökningen för våldsbrotten fortsatt, men ökningstakten är lägre än förra året. Antalet misstänkta personer som varit föremål för hemlig övervakning av elektronisk kommunikation på grund av misstanke om våldsbrott är i princip oförändrat vid en jämförelse mellan 2017 och 2018; 860 personer jämfört med 866 personer.

Andra brottstyper där antalet misstänkta personer och antalet tillstånd har ökat under 2018 är narkotikarelaterad brottslighet och ekonomisk brottslighet. Antalet tillstånd för narkotikarelaterade brott ökade från 1420 till 1717, en ökning med 297 tillstånd eller 21%. Antalet personer misstänkta för narkotikarelaterade brott ökade från 515 till 721 personer, en ökning med 40%.

Antalet tillstånd för ekonomiska brott ökade från 301 till 557 tillstånd, en ökning med 256 tillstånd eller 85%. Antalet personer misstänkta för ekonomiska brott ökade från 137 till 173 personer, en ökning med 26 %.

Till skillnad från hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, som nästan uteslutande är framåtsiktande och har som ändamål att avlyssna kommunikation i realtid, avser hemlig övervakning av elektronisk kommunikation oftast förfluten tid. De rättsvårdande myndigheterna är därför i ärenden om hemlig övervakning av elektronisk kommunikation beroende av att teleoperatörerna, på grund av skyldighet till detta i bestämmelser eller för eget bruk, lagrat uppgifter som kan lämnas ut i efterhand.

Genom EU-domstolens förhandsavgörande den 21 december 2016 i de förenade målen C-203/15 och C-698/15 (Tele2-domen) underkändes de svenska bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation (LEK), såvitt avser skyldigheten för teleoperatörer att lagra trafik- och lokaliseringssuppgifter för brottsbekämpande ändamål.

Som en direkt följd av domen upphörde flera svenska teleoperatörer att lämna ut dessa uppgifter till brottsbekämpande myndigheter, trots att domstol hade beviljat tillstånd till detta. Även om domstol ger tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation så går besluten således inte alltid att verkställa eftersom teleoperatörerna inte har några uppgifter att lämna ut.

Eftersom både antalet övervakade misstänkta personer och antalet tillstånd ökat under 2018 finns det emellertid inget i det statistiska underlaget som ger stöd för att åklagare skulle ha avstått från att göra framställan till domstol angående hemlig övervakning av elektronisk kommunikation med anledning av Tele2-domen.

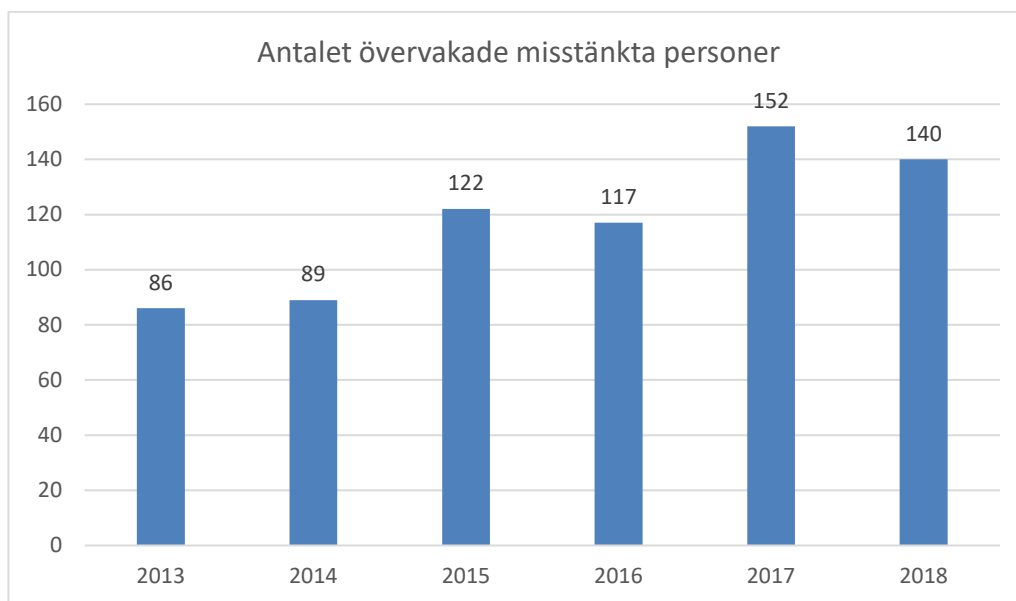
Beträffande hemlig övervakning av elektronisk kommunikation finns det dock inga redovisade uppgifter från åklagarna om vilket resultat tvångsmedlet gett. Det går därför inte att bedöma om och i så fall i vilken utsträckning nyttan under 2018 av hemlig övervakning påverkats av vissa teleoperatörers handlande.

6 Hemlig kameraövervakning (HKÖ)

Hemlig kameraövervakning innebär i huvudsak att fjärrstyrda videokameror används för personövervakning vid förundersökning i brottmål, utan att upplysning om övervakningen lämnas. Åtgärden får avse en plats där den misstänkte kan antas komma att uppehålla sig eller, om det inte finns någon som är skäligen misstänkt för brottet, den plats där brottet har begåtts eller en nära omgivning till denna plats.

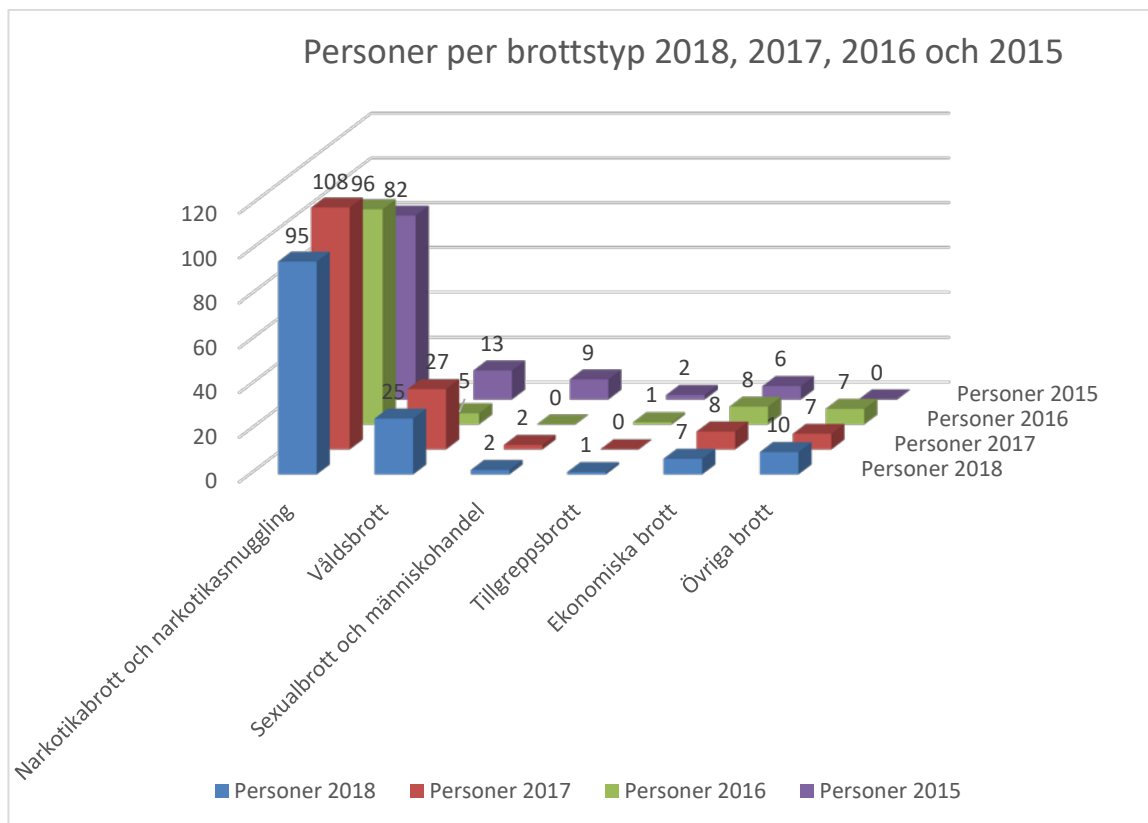
Antalet personer

Under 2018 användes hemlig kameraövervakning mot 140 misstänkta personer. En jämförelse med tidigare år ger följande resultat.

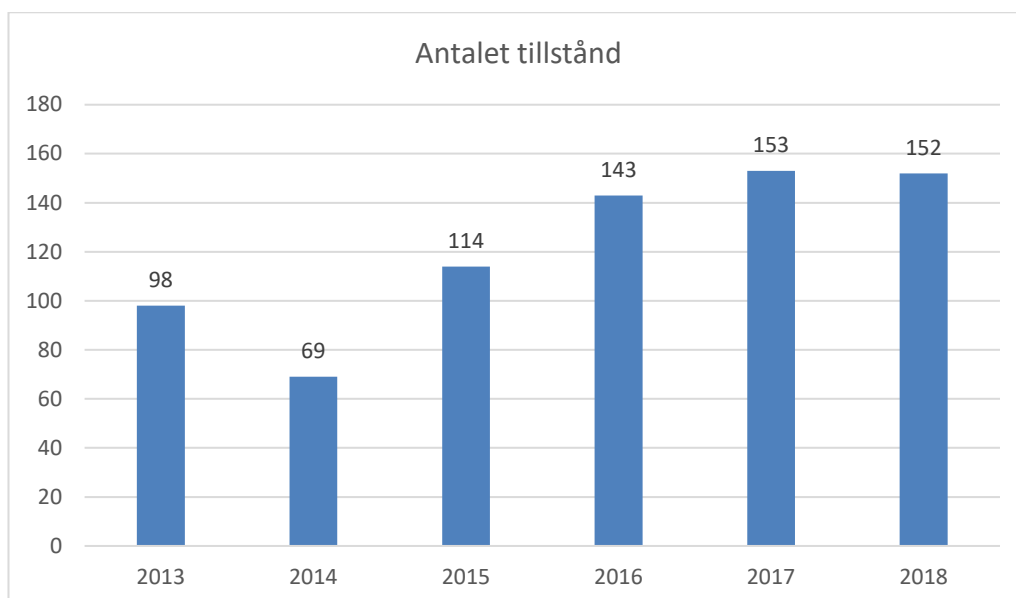
Antalet personer fördelade på brottstyp

Följande diagram visar fördelningen på olika brottstyper. En jämförelse med tidigare år ger följande resultat.

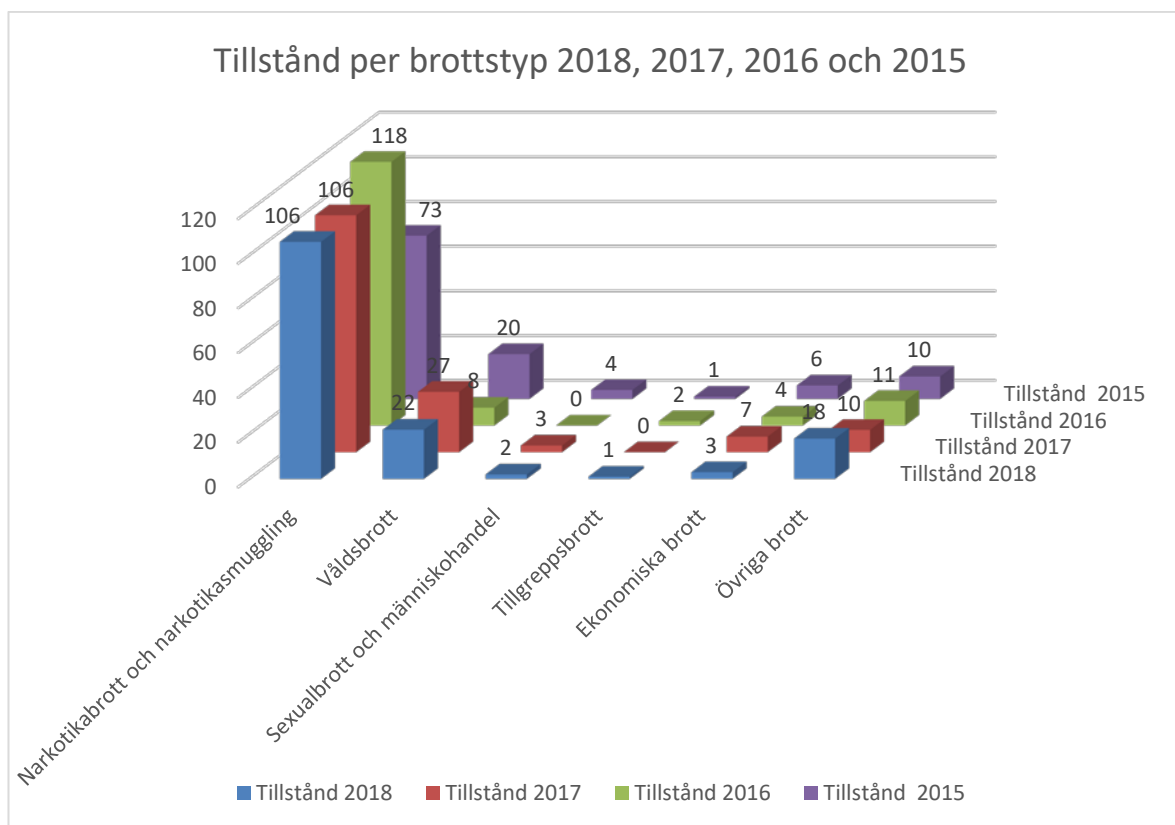
Antalet tillstånd

Under 2018 gavs 152 tillstånd till hemlig kameraövervakning. En jämförelse med tidigare år ger följande resultat.

Antalet tillstånd fördelat på brottstyp

Tillstånden fördelar sig mellan olika brottstyper på följande sätt.

Avslag

Domstolen har under 2018 i ett fall avslagit åklagares begäran om tillstånd till hemlig kameraövervakning.

Interimistiska beslut

Åklagare har under 2018 fattat 17 interimistiska beslut om hemlig kameraövervakning. Domstol har fastställt samtliga beslut. Under 2017 fattade åklagare sju interimistiska beslut om hemlig kameraövervakning och domstol har upphävt två av dessa beslut. Under 2016 fattade åklagare två interimistiska beslut om hemlig kameraövervakning och inget av dessa upphävdes av domstol.

Tvångsmedlets varaktighet

Den tid som den hemliga kameraövervakningen pågått redovisas i hela dagar.

	Genomsnittlig tid	Mediantid	Längsta tid	Kortaste tid
2015	35	29	146	1
2016	55	50	199	1
2017	52	35	307	1
2018	54	31	255	1

Nyttan

Nedan anges i vilken omfattning den hemliga kameraövervakningen inneburit något resultat för utredningen. I de ärenden som ska omfattas av redovisningen av nyttan har hemlig kameraövervakning använts vid 169 brott (124 brott 2017 och 106 brott 2016).

Under förundersökning:

Nytta	2018		2017	2016
	Antal	Andel	Andel	Andel
uppgifterna har utgjort underlag i förhörssituation	87	51%	48 %	31%
uppgifterna har medfört att effektiv spaning har kunnat genomföras	103	61%	80 %	61%
uppgifterna har bidragit till att annat tvångsmedel använts mot den misstänkte	70	41%	31 %	25%
uppgifterna har bidragit till utredning av brottsutbyte	13	8%	6 %	7%
uppgifterna har lett till stärkta misstankar mot den misstänkte	84	50%	38 %	47%

Efter förundersökningen:

Nytta	2018		2017	2016
	Antal	Andel	Andel	Andel
uppgifterna har bidragit till att den misstänkte kunnat avföras från utredningen	10	6%	16 %	5%
uppgifterna har bidragit till att den misstänkte kunnat åtalas	67	40%	38 %	30%
uppgifterna har åberopats som bevisning i stämningensansökan	69	41%	29 %	30%

Överskottsinformation:

Nytta	2018		2017	2016
	Antal	Andel	Andel	Andel
uppgifterna har bidragit till att något tvångsmedel använts mot annan person i samma förundersökning	32	19%	15 %	11%
uppgifterna har använts för att utreda brott i en annan förundersökning	6	4%	0 %	6%

Övrigt:

Nytta	2018		2017	2016
	Antal	Andel	Andel	Andel
uppgifterna har på annat sätt bidragit till att utredningen kunnat föras framåt	73	43%	23 %	25%

Exempel på användningen i praktiken

För att åskådliggöra vilken betydelse användningen av hemlig kameraövervakning haft för brottsbekämpningen redovisas här två anonymiserade ärenden.

Exempel 8

Underrättelseinformation och spaning ledde till misstankar mot några personer om import och försäljning av större mängder narkotika. Åklagare inhämtade rättsens beslut om hemlig övervakning och hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation avseende misstänkt A och efterhand avseende ytterligare ca 20 personer. Genom samordnad avlyssning och fysisk spaning gjordes beslag hos fyra köpare av ca 6 kg cannabisharts. Spaningen mot A fortsatte. Det framkom att A skaffat en lägenhet, och spaningsiakttagelser ledde till misstanken att den användes för förvaring av narkotika. Tillstånd till hemlig kameraövervakning inhämtades för trappuppgången utanför lägenhetens ingång. Där kunde man se hur A och två andra personer gjorde ganska många besök i lägenheten av olika längd. Särskilt intressant blev det en dag då det syntes tydligt på övervakningskameran att de två andra personerna, B och C, bar upp var sin, synbarligen ganska tung, flyttkartong till lägenheten. Senare samma dag sågs A göra ett kort besök i lägenheten. På vägen ut bar han i handen en jacka som han inte hade haft med sig dit. A greps utanför huset. I jackan som han hade i handen fanns ca 1 kg cannabisharts. Vid en följande husrannsakan i lägenheten påträffades två flyttkartonger, varav den ena innehöll 25 kg cannabisharts, och den andra var tom. Däremot fanns intill denna flyttkartong en resväska som innehöll 25 kg cannabisharts. Telefonavlyssningen gav inte mycket uppgifter om beslaget i flyttkartongerna men med stöd av filmen från kameraövervakningen kunde A, B och C dömas för grovt narkotikabrott avseende de 50 kg cannabisharts som anträffades i lägenheten. A dömdes dessutom för överlåtelse av narkotika till de fyra ovannämnda köparna. Vid husrannsakan i lägenheten anträffades en halvautomatisk pistol med ljuddämpare. Denna kunde genom tekniska spår kopplas till C och han dömdes därför även för grovt vapenbrott.

A dömdes till fängelse 6 år, B till 4 år och 9 månader och C till 5 år och 6 månader. Vid husrannsakan hos B påträffades kontanter värda 106 000 kr, vilka förverkades till staten.

Under avlyssningen framkom överskottsinformation av betydelse för andra utredningar rörande organiserad brottslighet. Material därifrån har överlämnats till två förundersökningar rörande mord.

Exempel 9

Polisen bedrev spaning mot flera personer med knytningar till ett kriminellt MC-gäng. Under spaningen påträffades en narkotikagömma med ca ett kg amfetamin i en skog. Narkotikan byttes ut mot en ofarlig substans och en kamera sattes upp. Efter endast någon dag dök det upp tre personer i gömman och kollade om narkotikan fanns kvar (två av dem är fullvärdiga medlemmar i MC-gänget och den tredje var före detta teamleader i en supporterklubb till MC-gänget). De tre greps av polis ca 30 minuter efter besöket i gömman. En tänkbar anledning till att de åkte till gömman kan vara att en annan person med nära knytning till de tre dagen innan hade gripits och anhållits misstänkt för grovt narkotikabrott, varvid beslag hade gjorts av ett större parti amfetamin. Besökarna vid gömman var förmodligen oroliga för att även narkotikan i gömman hade beslagtagits och ville se om den fanns kvar.

De tre dömdes för försök till grovt narkotikabrott m.m. till ca tre års fängelse. Kontanter och en Breitlingklocka förverkades. Filmen från gömman där man kunde se hur de tre agerade hade betydelse för rättens bedömning.

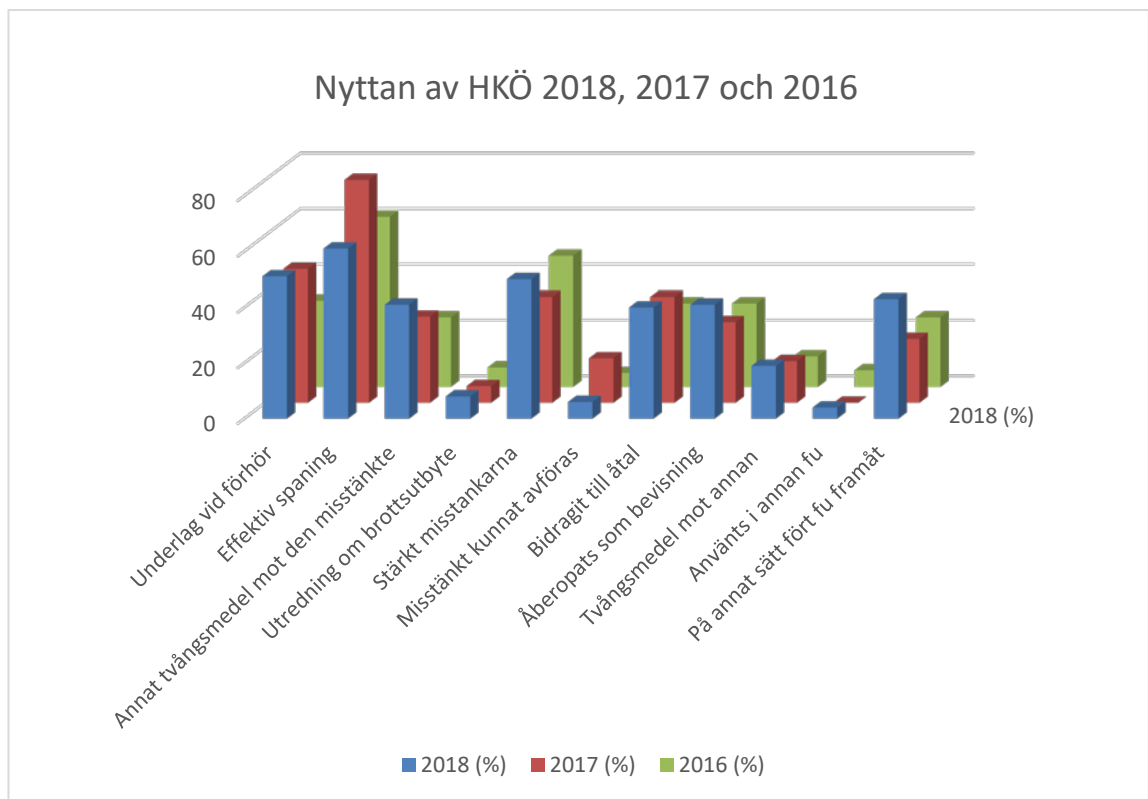
Analys

Beträffande hemlig kameraövervakning har antalet övervakade misstänkta personer och antalet tillstånd minskat eller varit i stort sett oförändrat under 2018 jämfört med 2017. Antalet misstänkta personer minskade från 152 personer 2017 till 140 personer 2018. Antalet tillstånd minskade från 153 till 152. Förändringarna ligger inom vad som kan förväntas på grund av naturlig variation.

Den omständigheten att antalet tillstånd minskat innebär att en tidigare ökande trend har avstannat.

Vid en jämförelse av hur tillstånden fördelas mellan brottstyperna kan man se att det finns en fortsatt mycket stark koncentration till narkotikarelaterad brottslighet. Antalet tillstånd för narkotikarelaterad brottslighet var precis samma för 2018 som för 2017, totalt 106 tillstånd. Antalet personer som övervakades minskade dock under 2018 till 95 personer, jämfört med 108 personer under 2017. Antalet misstänkta personer och antalet tillstånd som avsåg våldsbrott ökade kraftigt mellan 2016 och 2017. Antalet personer och tillstånd minskade något under 2018, men ligger alltså på en betydligt högre nivå än tidigare år.

För att på ett bättre sätt kunna redovisa vilket resultat de hemliga tvångsmedlen inneburit redovisas nyttan och varaktigheten sedan 2016 års redovisning först när förundersökningen lett till åtal eller lagts ned. På det sättet kommer redovisningen att omfatta hela förundersökningen. En jämförelse i diagramform mellan 2018, 2017 och 2016 ger följande utfall.

Det föreligger förhållandevis stora skillnader mellan de olika nyttoparametrarna för 2018, 2017 och 2016. Sett över tid är det dock tydligt den största nyttan med hemlig kameraövervakning är att den bidrar till en effektiv spaning (61 % av ärendena under 2018), att den utgör underlag för förhör (51 % under 2018), att den bidrar till att stärka misstankarna (50 % under 2018) samt att uppgifterna på annat sätt har bidragit till att utredningen har kunnat föras framåt (43 % under 2018).

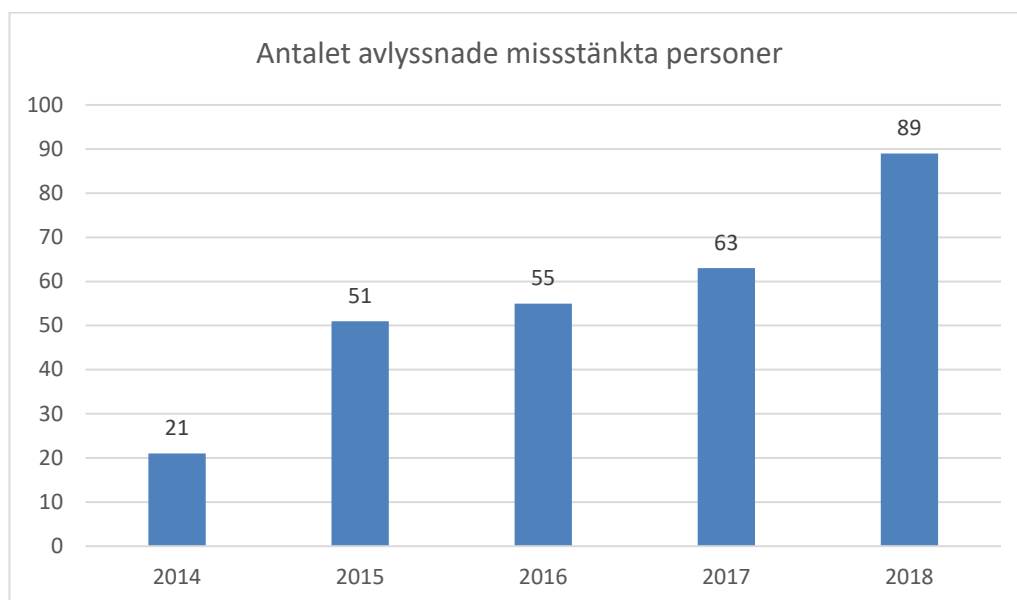
Under såväl 2018 som 2017, 2016 och 2015 har det funnits hemlig kameraövervakning som pågått under endast en dag. I övrigt har varaktigheten varierat under åren. Under 2018 ökade den genomsnittliga tiden jämfört med 2017 från 52 till 54 dagar. Under samma period minskade mediantiden från 35 till 31 dagar och den längsta tid som hemlig kameraövervakning har pågått mot en person minskade från 307 till 255 dagar.

7 Hemlig rumsavlyssning (HRA)

En hemlig rumsavlyssning innebär i huvudsak avlyssning eller upptagning av samtal eller av förhandlingar vid sammanträden eller andra sammankomster. Åtgärden får, med vissa undantag, avse en plats där det finns särskild anledning att anta att den misstänkte kommer att uppehålla sig.

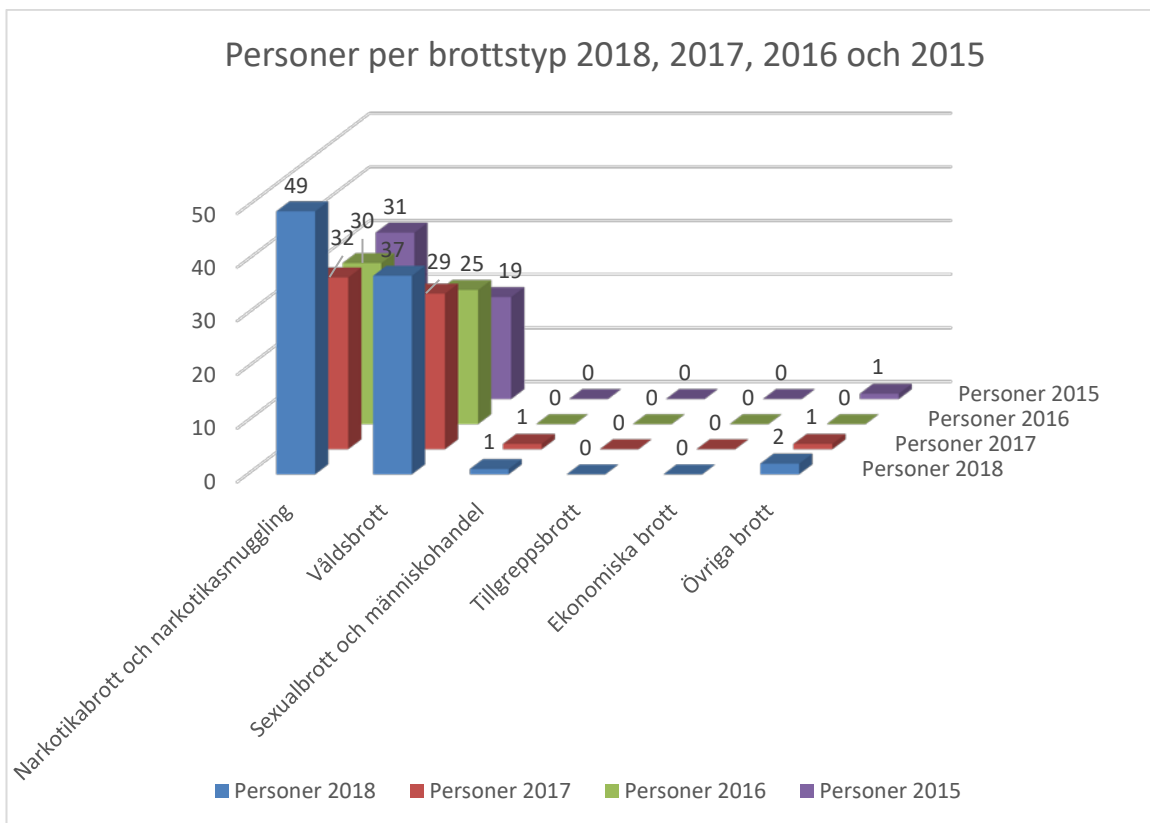
Antalet personer

Under 2018 användes hemlig rumsavlyssning mot 89 misstänkta personer. En jämförelse med åren 2014–2017 ger följande resultat. Det finns inte uppgifter för åren dessförinnan.

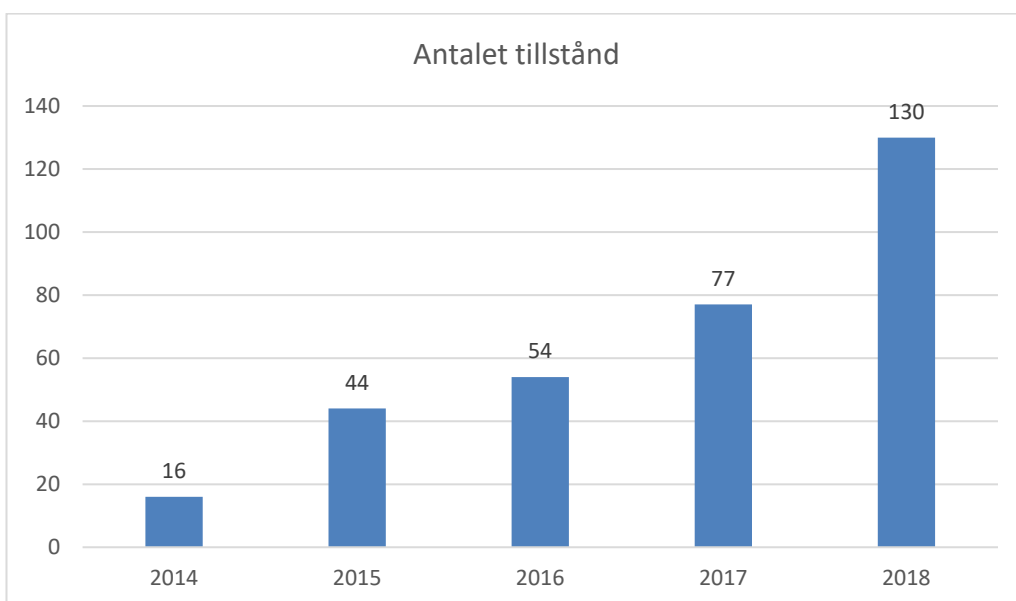
Antalet personer fördelade på brottstyp

Följande diagram visar fördelningen på olika brottstyper.

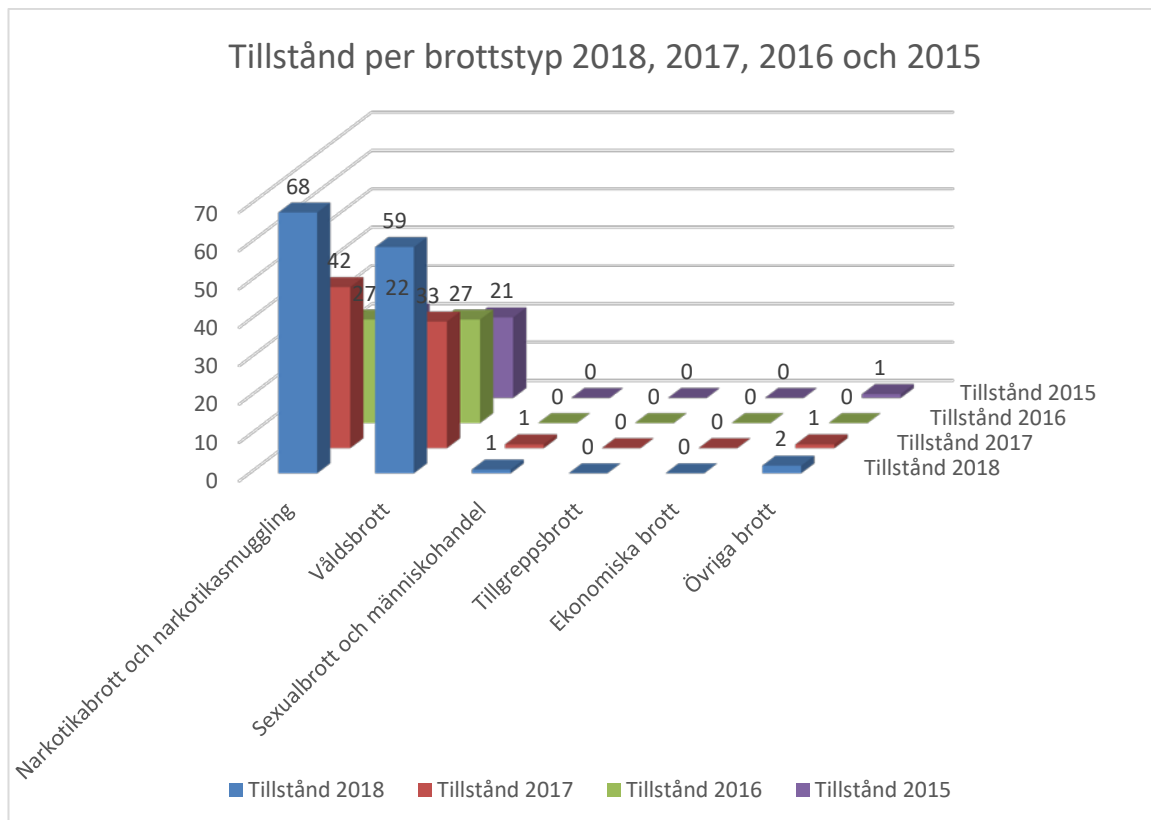
Antalet tillstånd

Under 2017 gavs 130 tillstånd till hemlig rumsavlyssning. En jämförelse med åren 2014–2017 ger följande resultat. Det finns inte uppgifter för åren dessförinnan.

Antalet tillstånd fördelat på brottstyp

Tillstånden fördelar sig mellan olika brottstyper på följande sätt.

Avslag

Domstolen har inte avslagit åklagares begäran om tillstånd till hemlig rumsavlyssning i något fall.

Tvångsmedlets varaktighet

Den tid som den hemliga rumsavlyssningen pågått redovisas i hela dagar.

	Genomsnittlig tid	Mediantid	Längsta tid	Kortaste tid
2015	19	14	57	1
2016	53	30	197	2
2017	62	53	193	1
2018	65	30	324	6

Nyttan

Nedan anges i vilken omfattning den hemliga avlyssningen inneburit något resultat för utredningen. I de ärenden som ska omfattas av redovisningen av nyttan har hemlig rumsavlyssning använts vid 67 brott (30 brott 2017 och 44 brott 2016).

Under förundersökning:

Nytta	2018		2017	2016
	Antal	Andel	Andel	Andel
uppgifterna har utgjort underlag i förhörssituation	16	24%	27 %	5%
uppgifterna har medfört att effektiv spaning har kunnat genomföras	26	39%	67 %	32%
uppgifterna har bidragit till att annat tvångsmedel använts mot den misstänkte	11	16%	23 %	5%
uppgifterna har bidragit till utredning av brottsutbyte	1	1%	10 %	2%
uppgifterna har lett till stärkta misstankar mot den misstänkte	22	33%	17 %	34%

Efter förundersökningen:

Nytta	2018		2017	2016
	Antal	Andel	Andel	Andel
uppgifterna har bidragit till att den misstänkte kunnat avföras från utredningen	2	3%	33 %	--
uppgifterna har bidragit till att den misstänkte kunnat åtalas	7	10%	17 %	5%
uppgifterna har åberopats som bevisning i stämningensansökan	5	7%	17 %	5%

Överskottsinformation:

Nytta	2018		2017	2016
	Antal	Andel	Andel	Andel

uppgifterna har bidragit till att något tvångsmedel använts mot annan person i samma förundersökning	0	0%	7 %	7%
uppgifterna har använts för att utreda brott i en annan förundersökning	2	3%	3 %	11%

Övrigt:

Nytta	2018		2017	2016
	Antal	Andel	Andel	Andel
uppgifterna har på annat sätt bidragit till att utredningen kunnat föras framåt	22	33%	13 %	11%

Exempel på användningen i praktiken

För att åskådliggöra vilken betydelse användningen av hemlig rumsavlyssning haft för brottsbekämpningen redovisas här ett anonymiserat ärende.

Exempel 10

I en förundersökning om grovt narkotikabrott avseende stora mängder amfetamin inhämtades rättsens beslut om hemlig rumsavlyssning i den huvudmisstänkte A:s hyrbil. Av samtal förda i bilen bekräftades att den huvudmisstänkte sysslade med narkotikahandling och även penningtvätt. Till sin hjälp avseende penningtvätten hade han en person (B) som hade en guldsmedsbutik. Det som varken polisen eller A visste vid denna tid var att B hade sjukligt spelberoende. Vid en tidpunkt under 2016 behövde A pengar för att betala en narkotikaleverans. Chauffören stod och väntade och under en timmes tid försökte A få kontakt med B vid 45 tillfällen. Först på natten kom samtal in under telefonavlyssning som indikerade på att B hade lämnat landet och var skyldig A och hans nätverk ca 13,2 miljoner kronor. A och B samtalade sedan på natten och de diskuterade olika avbetalningsplaner och huruvida B riskerade att bli dödad p g a att han spelat upp nätverkets pengar. Ett par veckor senare sökte B skydd hos svenska polisen och berättade att han fått i uppdrag att hantera och växla kriminella personers pengar som mestadels kom från narkotikaaffärer. Han nämnde dock inte A:s namn. Han hade dock spelat upp alla pengar och var skyldig främst en person flera miljoner kronor. P g a andra överväganden i utredningen gjordes inget tillslag förrän en lång tid senare. Då påträffades i B:s pappas butik en avbetalningsplan på 13,2 miljoner, undertecknad av A och B:s pappa. På detta dokument hittades även A:s fingeravtryck. Åtal väcktes mot A och B för grovt penningtvättbrott. Båda dömdes av en enhällig tingsrätt till 2 år och 6 månader och ett värdeförverkande utdömdes på 20 % på beloppet 13,2 miljoner. I hovrätten frikändes båda trots att hovrätten kom fram till att A var andre man i det kriminella nätverket, höll på med narkotikaaffärer och hade överlämnat stora

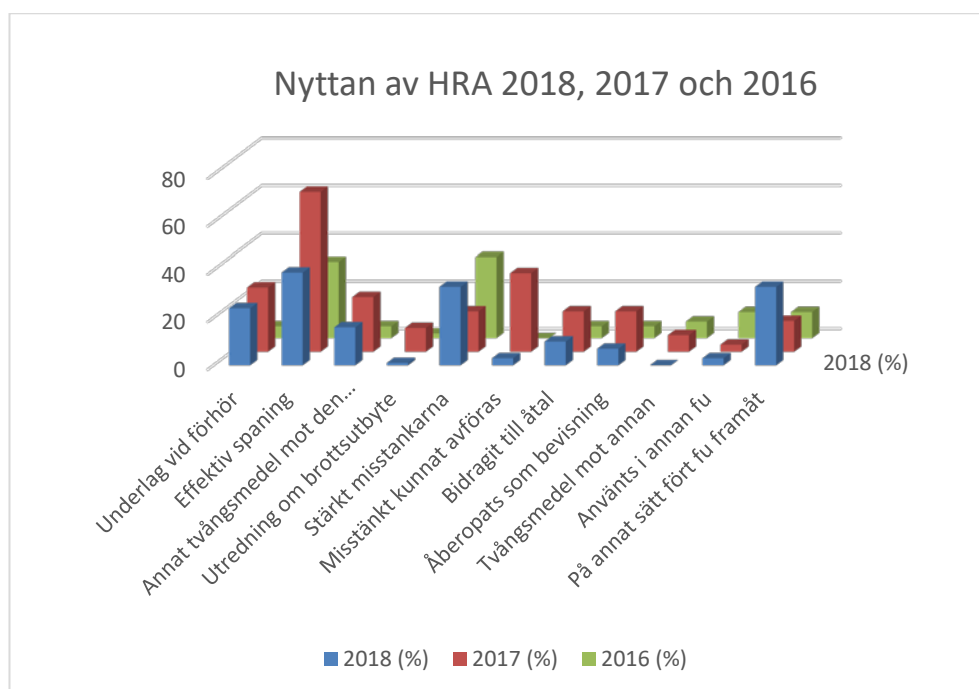
penningbelopp till B. Hovrätten fann också att B höll på med penningtvätt. Två av hovrättens ledamöter ville dock fastställa tingsrättens dom.

Analys

Under 2018 begärdes och beviljades 130 tillstånd till hemlig rumsavlyssning. I jämförelse med andra hemliga tvångsmedel har användningen av hemlig rumsavlyssning varit mycket begränsad, men antalet tillstånd har nu börjat närma sig antalet tillstånd för hemlig kameraövervakning. Hemlig rumsavlyssning används nästan uteslutande vid narkotikarelaterad brottslighet och vid våldsbrott. Under de fem år som det finns uppgifter för har antalet tillstånd och antalet misstänkta som varit föremål för tvångsmedlet ökat för varje år. Från 2017 till 2018 ökade antalet tillstånd från 77 till 130, en ökning med 69 %. Från 2016 till 2017 ökade antalet tillstånd från 54 till 77, en ökning med 23 tillstånd eller 43 %. Under de fem år som det finns uppgifter har antalet tillstånd ökat från 16 till 130, en ökning med 114 tillstånd eller 712 %. Den stora relativa ökningen sedan 2014 vad gäller antalet tillstånd kan ha flera förklaringar. En möjlig förklaring är att behovet av hemlig rumsavlyssning ökar när medvetenheten hos kriminella personer om möjligheterna till hemlig avlyssning av telefoner blir större. Man undviker då att tala om brottsligheten på telefon. En annan möjlig förklaring är att polis och åklagare blivit mer medvetna om möjligheterna till hemlig rumsavlyssning.

Den stora ökningen av antalet tillstånd under just 2018 förklaras av att det förekommit många tillstånd i några få ärenden. Hemlig rumsavlyssning har förekommit i totalt 34 ärenden. 60 av tillstånden (46 %) är hänförliga till endast tre ärenden.

Användningen av hemlig rumsavlyssning under 2018 har ökat både beträffande narkotikarelaterad brottslighet och beträffande våldsbrott.

Den permanenta lagstiftningen om hemlig rumsavlyssning trädde i kraft den 1 januari 2015. Under de senaste åren har det också rent tekniskt blivit enklare att använda sig av utrustning för hemlig rumsavlyssning.

Med hänsyn till att antalet tillstånd fortfarande är relativt lågt är det svårt att dra några generella slutsatser vad gäller användningen och nyttan. De enskilt största nyttorna av hemlig rumsavlyssning är att den medför att effektiv spaning kan genomföras, att den leder till stärkta misstankar mot den misstänkte samt att den på andra sätt bidrar till att en brottsutredning kan föras framåt.

Vid en jämförelse mellan 2017 och 2018 av varaktigheten kan det konstateras att genomsnittstiden för hemlig rumsavlyssning ökat från 62 till 65 dagar och att den längsta tid som avlyssning har pågått mot en person har ökat från 193 till 324 dagar. Däremot har mediantiden minskat från 53 dagar till 30 dagar, vilket är samma nivå som den låg på 2016. Mediantiden visar att avlyssningen i ett "normalärende" ungefär motsvarar den tid som tillstånd till avlyssning maximalt får gälla (en månad) om förlängning inte begärs.

8 Internationell rättslig hjälp

I ärenden om internationell rättslig hjälp i brottmål och utländsk europeisk utredningsorder har hemliga tvångsmedel använts i Sverige på begäran av annat land i följande omfattning.

		Antal personer	Antal tillstånd	Antal Avslag	Andel Avslag (%)
HAK	2014	39	84	0	--
	2015	13	48	0	--
	2016	29	78	0	--
	2017	16	49	**	**
	2018	23	93	**	**
HÖK	2014	85	204	0	--
	2015	63	161	1	0,6
	2016	76	209	1	0,5
	2017	28	103	**	**
	2018	46	140	**	**
HKÖ	2014	3	3	0	--
	2015	0	0	0	--
	2016	1	1	0	--
	2017	0	0	0	--
	2018	0	0	0	--
HRA	2014	10	8	0	--
	2015	1	1	0	--
	2016	3	3	0	--
	2017	1	2	0	--
	2018	13	26	0	--
Totalt	2017	45	154	**	**
Totalt	2018	82	259	**	**

** Går ej att utläsa ur HTM-Cåbra eftersom statistisk brottsgrund anges först när ett tillstånd från domstol registreras. Eventuella avslag ingår i redovisat antal avslag för respektive tvångsmedel, se sidorna 10 och 19.

HAK – hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation

HÖK – hemlig övervakning av elektronisk kommunikation

HKÖ – hemlig kameraövervakning

HRA – hemlig rumsavlyssning

Interimistiska beslut

Åklagare har under 2018 inte fattat några interimistiska beslut om hemliga tvångsmedel i ärenden om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Analys

Med hänsyn till att antalet tillstånd är lågt är det svårt att dra några generella slutsatser vad gäller användningen. Enskilda ärenden kan få ett mycket stort genomslag i statistiken.

Bortsett från detta kan det konstateras att omfattningen av hemliga tvångsmedel på begäran av annat land var större under 2018 än under 2017. Det totala antalet personer som var föremål för hemliga tvångsmedel ökade med 82 %, från 45 till 82. Antalet tillstånd ökade med 68 %, från 154 till 259. Liksom under 2017 förekom det under 2018 ingen hemlig kameraövervakning på begäran av annat land. Såväl antalet personer som antalet tillstånd ökade för de övriga tre typerna av hemliga tvångsmedlen.

9 Preventiva tvångsmedel

Inom Åklagarmyndigheten är det Riksenheten för säkerhetsmål som handlägger ärenden enligt lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott. Någon användning av tvångsmedel enligt denna lag har under 2018 inte förekommit vid Riksenheten för säkerhetsmål utöver dem som samtidigt har hanterats av Säkerhetspolisen och som ingår i redovisningen i avsnitt 10.

10 Säkerhetspolisen

Enligt regeringsuppdraget ska Åklagarmyndigheten, i samverkan med Säkerhetspolisen, från och med 2016 redovisa Säkerhetspolisens tillämpning av hemliga tvångsmedel i vissa fall.

I Säkerhetspolisens verksamhet har det med stöd av bestämmelserna i rättegångsbalken och lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott under 2018 totalt fattats 288 beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning och hemlig rumsavlyssning. Siffran inkluderar såväl initiala beslut som förlängning av tillståndstiden. Motsvarande siffra för 2017 var 309, vilket betyder en nedgång med 21. Av besluten fattades 4 inom ramen för internationell rättslig hjälp i brottmål.

Säkerhetspolisen har under 2018 fattat 190 beslut med stöd av lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet. Motsvarande siffra för 2017 var 163 beslut, vilket betyder en uppgång med 27.

Enligt regeringsuppdraget ska Säkerhetspolisen, om det enligt myndighetens bedömning kan ske utan skada för verksamheten, kommentera orsaken till en ökad eller minskad användning av hemliga tvångsmedel. Antalet beslut om tvångsmedel är helt beroende av karaktären på de ärenden som Säkerhetspolisen hanterar varje år. Vissa ärenden kan medföra att många tvångsmedelsbeslut fattas, medan andra ärenden inte behöver föranleda några tvångsmedelsbeslut alls. Den förändring som skett i antalet beslut mellan åren 2017 och 2018 ligger inom vad som kan betraktas som en normal årlig variation.

11 Bilaga – Inhämtningslagen

Polismyndighetens och Tullverkets inhämtning i underrättelseverksamhet under 2018 av uppgifter om elektronisk kommunikation

Polismyndighetens och Tullverkets redovisning avseende användningen av hemliga tvångsmedel under 2018, med stöd av lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet, ska i enlighet med regeringsbeslutet innehålla uppgifter om följande:

- Antalet beslut om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation uppdelat på vilken brottslig verksamhet inhämtningen har avsett.
- Hur tillämpningen har utvecklats i förhållande till tidigare år.
- Anonymiserade exempel som illustrerar vilken nytta myndigheterna har haft vid tillämpningen av tvångsmedlet.

Ett beslut om inhämtning, vilket får fattas av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Tullverket, är enligt aktuell lagstiftning definierat att omfatta en brottslig verksamhet, en tid som beslutet avser, ett telefonnummer eller annan adress (ex. IP-adress), en elektronisk kommunikationsutrustning eller ett geografiskt område. Redovisningen innefattar beslut under tiden från och med den 1 januari 2018 till och med den 31 december 2018.

Polismyndighetens beslut har sammanställts av Polismyndighetens Nationella Operativa Avdelning (Noa) efter inrapportering från respektive Polisregion, Underrättelseenheten vid Noa samt Avdelningen för särskilda utredningar. Tullverket har sammanställt sina beslut separat. Därefter har Polismyndigheten och Tullverket gemensamt sammanställt resultatet i denna redovisning. Säkerhetspolisens beslut ingår inte i denna redovisning.

Antal inhämtningsbeslut samt utveckling i förhållande till tidigare år

Polismyndigheten och Tullverket har sammanlagt under **2018** tagit **556 beslut** om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i underrättelseverksamhet. Under **2017** togs sammanlagt **595 beslut**, under **2016** togs **688 beslut** och under **2015** togs **698 beslut**.

Efter EU-domstolens beslut i december 2016 att svensk rätt inte stämmer överens med EU-rätten på ett flertal punkter avseende datalagring, har operatörerna av elektronisk kommunikation upphört att lagra vissa uppgifter. Underrättelseverksamhetens uppdrag att upptäcka, förebygga och förhindra allvarlig brottslig verksamhet har därmed försvårats.

Det kan noteras att antalet inhämtningar som Tullverket gjort under år 2018 har minskat vid jämförelse med tidigare år. Denna minskning kan till stor del härledas till den dom i Tele2-målet som EU-domstolen meddelade i slutet av december 2016 vari domstolen ogiltigförklarade den nationella lagstiftningen rörande datalagring. Anledningen till att denna minskning visar sig först under år 2018 är att Tullverket under år 2017 fortsatte att besluta om inhämtningar trots att myndigheten till stor del inte erhöll de uppgifter som var strängt nödvändiga för underrättelseverksamheten. Då beslutshandlingen innebar en stor administrativ börda och då man inte fick del av alla uppgifter som var nödvändiga ledde detta

till att underrättelseverksamheten under år 2018 endast gjorde sådana inhämtningar där det bedömdes att uppgifter kunde erhållas.

Polismyndighetens underrättelseverksamhet har dock fortsatt använt inhämtningslagen som verktyg och det kan konstateras att Polismyndigheten ligger på ungefär samma nivå avseende fattade beslut som 2015, antalet begärda IHL ökade under 2018 jämfört med 2017.

Polismyndigheten prioriterar insatser mot den ökade våldsanvändningen i samhället och har tack vare den nya vapenlagstiftningen getts möjlighet att använda inhämtningslagen vid grova vapenbrott vilket tydligt kan noteras i årsredovisningen för 2018. Det totala antalet beslut är fördelade inom följande brottsliga verksamheter avseende Tullverket respektive Polismyndigheten för 2015, 2016, 2017 respektive 2018;

Tullverkets beslut **2015** **2016** **2017** **2018**

Brottslig verksamhet	Antal	Antal	Antal	Antal
Grov narkotikasmuggling	200	234	205	68
Synnerligen grov narkotikasmuggling			1	3
SUMMA	200	234	206	71

Polismyndighetens beslut **2015** **2016** **2017** **2018**

Brottslig verksamhet	Antal	Antal	Antal	Antal
Grovt narkotikabrott	360	346	271	308
Synnerligen grovt narkotikabrott	-	-	16	20
Grov narkotikasmuggling	2	46	30	-
Synnerligen grovt vapenbrott	72	25	20	2
Grovt vapenbrott	-	-	-	94
Grovt rån	7	21	3	2
Mord	20	8	25	45
Förberedelse till mord	-	-	-	8
Terroristbrott	-	3	2	-
Allmänfarlig ödeläggelse	12	3	11	3
Människohandel	12	2	3	3
Grovt koppleri	4	-	-	-
Grov mordbrand	-	-	8	-
Våldtäkt mot barn	-	-	-	-
Grov utpressning	-	-	-	-
Krigsbrott/Folkmord	3	-	-	-
Felaktiga beslut	6	-	-	-
SUMMA	498	454	389	485

Nytta och anonymiserade exempel

Mot bakgrund av att underrättelseverksamhet i allt väsentligt är ett långsiktigt arbete är det inte möjligt att ännu bedöma den fulla nyttan av 2018 års inhämtningsbeslut. Då ärendena uteslutande rör grov brottslighet av relativt komplex karaktär innebär det att i flera av de anonymiserade exemplen, som beskriver nyttan av inhämtningsbeslut, pågår fortfarande förundersökningarna och domar har därför inte ännu meddelats. Vissa av de redovisade anonymiserade exemplen som redovisas grundar sig på inhämtningsbeslut fattade under 2017. Detta för att ärenden, avseende sådan grov brottslighet att inhämtning av elektronisk kommunikation är möjlig, från underrättelsestadiet till lagföring relativt ofta sträcker sig över mer än ett kalenderår.

Den typiskt sett vanligaste nyttan med inhämtade uppgifter om elektronisk kommunikation är att underrättelser gällande omfattande hantering av narkotika, vapen eller förestående grova våldsbrott lett till att brottsmisstankar kunnat verifieras och förundersökningar inledas. Detta efter att analys av de inhämtade uppgifterna i kombination med att rörelsemönster och kontakter mellan involverade personer kartlagts och kunnat styrkas. I några fall har också analysen av uppgifter om elektronisk kommunikation lett till att inkomna underrättelser om grova brott kunnat avfärdas och att det därigenom kunnat undvikas att Polismyndigheten och Tullverket i onödan belastat sina spanings- och utredningsresurser till följd av felaktiga eller ofullständiga underrättelser. Detta har också besparat ett antal enskilda individer ytterligare intrång i deras privatliv och integritet genom fortsatta tvångsmedel undvikits efter att misstankarna mot dem tidigt kunnat avfärdas.

Det förekommer även att befarade förestående mord och andra grova brott förhindrats till följd av att brottförebyggande åtgärder och polisiära insatser genomförts efter analys av inhämtade uppgifter om elektronisk kommunikation.

I de fall förundersökning inletts till följd av att underrättelser kunnat styrkas genom inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation har ofta användning av andra hemliga tvångsmedel i kombination med spaning och utredningsarbete lett till frihetsberövanden och beslag av framförallt stora mängder narkotika samt i vissa fall även vapen. Inte sällan har samverkan skett mellan Polismyndigheten och Tullverket eller med andra myndigheter inom den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet samt med andra länders brottsbekämpande myndigheter.

Användandet av det dolda internet (även känt som Darknet) är ett växande problem då tiotusentals svenskar regelbundet beställer narkotika eller andra illegala varor via dolda marknadsplatser. Den krypterade och anonymiserade trafiken på Darknet försvårar brottsbekämpningen betydligt. I underrättelsearbetet gällande komplexa och omfattande ärenden avseende försäljning av narkotika via dolda marknadsplatser är inhämtade uppgifter om elektronisk kommunikation därför en av förutsättningarna för identifiering och kartläggning av individer samt nätverk bakom denna typ av organiserad brottslig verksamhet.

Sammanfattningsvis kan Polismyndigheten och Tullverket konstatera att information om elektronisk kommunikation är väsentlig för myndigheternas underrättelseverksamhet och att de inhämtningsmöjligheter som inhämtningslagen medger varit avgörande för att inleda förundersökning avseende en lång rad grova brott. Tillgång av uppgifter om elektronisk kommunikation redan i underrättelsestadiet är avgörande för att aktörer, platser och tidpunkter ska kunna kopplas samman för att få tillräcklig grund att inleda förundersökning. Resultatet

av analyserade uppgifter om elektronisk kommunikation är också väsentliga för en effektiv planering av den yttre fysiska spaning som är resurskrävande och därför viktig att använda på rätt plats och vid rätt tillfälle. Analys av inhämtade uppgifter redan i underrättelseskedet bidrar därmed till kortare förundersökningstider och ett effektivare utredningsarbete.

Ett urval av Polismyndighetens och Tullverkets anonymiserade exempel där inhämtade uppgifter om elektronisk kommunikation varit till nytta redovisas enligt följande:

- Ett ärende som utgick från grovt vapenbrott handlade om kartläggning av en misstänkts vanor och kontaktmönster. Informationen som låg till grund för inhämtningsbeslutet handlade om att den misstänkte var både vapensmed och lagerhållare av vapen för en av de mer kända 1 % mc-klubbarna i Värmland. En analys av inhämtad telefonlista kunde styrka det som tipsen sade om geografisk placering av vapnen och den misstänktes kontakter i mc-gänget. Analysen förkortade den initiala spaningsfasen och snart därefter kunde man göra ett tillslag. I bostaden återfanns ett större antal skjutvapen och mindre mängd amfetamin. Förhoppningen är att beslagen av vapen och lagföringen av den misstänkte vapensmeden får vissa, åtminstone kortsiktiga, konsekvenser för mc-klubben.
- I ett ärende gällande grovt narkotikabrott med internationell koppling gällande en person länkad till strategisk person i Region Mitt, framkom sådana uppgifter som kunde överlämnas till förundersökning i ett Aktionsgruppsärende i Region Mitt. Personen sitter f.n. häktad för grovt narkotikabrott sedan en tid.
- I ett annat ärende gällande grovt narkotikabrott överlämnades uppgifter efter analys till förundersökning. I samband med ärendet uppdagades även penningtvättsbrott kopplat till misstänkt narkotikahandel.
- Inkomna uppgifter gjorde gällande att en person skulle åka ner till Stockholm i syfte att inhandla narkotika. Den samlade bedömningen som underrättelseenheten gjorde var att det i nuläget inte räckte för att inleda förundersökning. Tack vare ett beslut om realtids-positionering kunde man följa personens rörelsemönster och på så sätt bekräfta den påstådda resan, vilket genom en ny samlad bedömning räckte för att inleda förundersökning. Utredning pågår.
- I ett underrättelseärende avseende grov narkotikasmuggling från Polen till Sverige beslutade Tullverket om inhämtning av historiska trafikuppgifter avseende en förmodad kurirs mobiltelefonnummer. Efter analys av samtalshistoriken kunde Tullverket konstatera att den förmodade kuriren inte var inblandad i den aktuella narkotikasmugglingen. Detta medförde att misstankarna mot personen kunde avskrivras.
- I ett underrättelseärende avseende grov narkotikasmuggling beslutade Tullverket om inhämtning av historiska trafikuppgifter för att kartlägga ett nätverk som troligen smugglade amfetamin. Nätverkets kärna bestod i huvudsak av en utpekad organisatör och en person som agerade lagerhållare/uppdragsgivare. De inhämtade uppgifterna

bidrog till en framgångsrik analys av information i underrättelseärendet vilket i sin tur ledde till att en förundersökning kunde inledas.

- I ett underrättelseärende avseende grov narkotikasmuggling beslutade Tullverket om inhämtning av historiska trafikuppgifter för att kartlägga ett förmodat nätverk som smugglade kokain från Nederländerna. Åtgärden ledde till att brukare av telefonen kunnat identifieras och att fysisk inhämtning underlättats. Åtgärderna bidrog till en framgångsrik analys i underrättelseärendet vilket ledde till att en förundersökning kunde inledas.
- I ett underrättelseärende avseende grov narkotikasmuggling beslutade Tullverket om inhämtning av historiska trafikuppgifter för att kartlägga en person som antogs vara del i en organisation som skulle smuggla stora mängder kokain till Sverige. Genom analys av samtalshistorik kunde bl.a. intressanta kontakter identifieras. Detta, tillsammans med annan information, ledde till att en förundersökning kunde inledas tillsammans med polisen i Halmstad.
- Indikatorer i en annons på en känd "Escortsida" tillsammans med kunskap om människohandel pekade på att profilen i annonsen användes i syfte att bedriva människohandel för sexuella syften. Utifrån detta underlag hämtades en historisk telefonlista in med hjälp av IHL.
Vid bearbetning av telefonlistan var det ett telefonnummer som stod ut. Misstanke om att den okända brukaren av detta telefonnummer var den som organiserade människohandeln uppstod. Faktorer som väckte misstanke var bland andra kontaktmönster och geografiskt rörelsemönster.
Beslut togs om en historisk IHL och en i realtid i syfte att identifiera den misstänkta personen. Brukaren av det telefonnumret kunde identifieras och ytterligare information om den misstänkta kunde inhämtas.
Förutsättningar för att starta upp ett ärende med hemliga tvångsmedel inom förundersökning finns.
- Till Polisen inkomna uppgifter om en framtida narkotikaleverans ledde till ett beslut om realtidspositionering på en person som misstänktes vara inblandad i verksamheten
Denna person reste mot Norge och kontakt togs med norsk tull och polis som påbörjade spaning. Personen träffade kända kriminella i Oslo och när han var åter i Stockholm inleddes spaning som renderade i ett tillslag mot en lägenhet i Södra Stockholm. Vid husrannsakan anträffades närmare 80 kilo hasch, ett halvt kilo kokain och annan narkotika hittades. Utöver narkotikan togs närmare 3 miljoner i kontanter i beslag
- Till Polisen inkomna uppgifter om en förestående vapenleverans ledde till ett beslut om realtidspositionering av den förmodade mottagarens mobiltelefon.
Detta ledde till att personen kunde lokaliseras och efterföljande kontroll ledde till beslag av 13 kilo cannabis och flera vapen.
Beslaget hade sannolikt inte varit möjligt utan en realtidspositionering..

- Underrättelseinformation talade om ett nätverk i Malmö inblandade i storskalig import och distribution av kokain. Nätverket är förgrenat till bl.a. Danmark och personer i det svenska nätverket gör ofta resor till Danmark för att träffa nätverket där. IHL inhämtades på telefoner tillhörande personerna i det svenska nätverket i syfte att kunna verifiera inkommen underrättelseinformationen. Analys gjordes av frekvensen på resor, brottkontakter, både mellan personerna i nätverket i Malmö, men även deras unika kontakter i syfte att kunna utkristallisera fler led i nätverket ex utläggare, transportörer.

Det visade sig ganska snabbt att en av de namngivna i det svenska nätverket var mer tongivande än de andra. Han hade en tydligare roll med frekvent direkt kontakt med personer av betydelse för nätverkets narkotikahandling både i Sverige och i Danmark. Detta hade vi inte sett utan informationen från IHL. Oerhört värdefull information som visade på i vilken riktning vi skulle fokusera.
- Telefonlistor inhämtades med stöd av IHL i syfte att bekräfta underrättelseinformation om misstänkt grov narkotikabrottslighet. Underrättelseinformationen gav tider och platser för köp av narkotika och vid jämförelser med telefonlistorna kunde vi se att dessa tider och platser stämde överens med den information vi fått. Vi kunde även se kontakter som tagits i samband med resa och vilka kontakter som tagits när huvudmannen kommit hem. Detta i sig gjorde att vi kunde bekräfta underrättelseinformationen, det förklarade även övrig information kring huvudmannens rörelsemönster samt bekräftade hans medgärningsmän och utläggare. Ärendet övergick sedan i förundersökning som alltjämt pågår. Under förundersökningens gång gjordes flera stödbeslag samt slutligen ett beslag från en kurir (100gram kokain), en utläggare (120gram kokain) samt en pistol.
- I Jönköping har man genom IHL med gott resultat lyckats kartlägga en person som misstänkts vara drivande i omfattande narkotikahandling och även grova våldsbrott. En bra kartläggning av rörelsemönster, bostad och kontakter gentemot andra kriminella i dennes omgivning har stärkt uppfattningen om den aktuella brottsligheten och legat till grund för inledande av FU med gott resultat. Motsvarande hade varit mycket svårt, om än omöjligt, utan möjlighet till IHL.
- Inkommen underrättelseinformation i Sverige kunde kopplas till inkommen information från Holland, avseende en person som regelbundet åkte ner till Holland för att smuggla narkotika tillbaka till Sverige. Den misstänkte använde enligt info ett svenskt kontantkort i samband med resorna.

IHL lista begärdes på det aktuella numret i syfte att vidimera uppgifterna och försöka kartlägga det svenska och utländska nätverken bakom smuglingarna. Polisen i Stockholm hade vid denna tid en mycket hård prioritering för att ta in nya ärenden. Förutom koppling till utsatta områden skulle ärendet även ha koppling till en pågående konflikt. Pga. detta var en nationell kartläggning extra viktig för att kunna identifiera mottagare av ärendet.

Inkommen information kunde vidimeras samt även en koppling till utsatt område (Rinkeby). Tyvärr kunde ingen koppling till någon pågående konflikt hittas. Med hjälp av IHL listorna kunde dock en tydlig kartläggning göras av den organiserade smuglingen och ärendet kunde lämnas över till Tullverket. Samma dag som Tullen påbörjade förundersökning i ärendet, var den misstänkte kuriren redan i Holland på en ny resa. Med hjälp av en samordnad aktivitet kunde kuriren gripas med

17 kg heroin och 2 kg kokain vid återkomsten till Sverige. Narkotikan var gömd i ett speciellt preparerat utrymme i bilen.

- Realtidsuppkoppling enligt IHL gällande grovt vapenbrott på en person kopplat till ett nätverk som låg i konflikt med ett rivaliserande nätverk möjliggjorde lokalisering av personen. Detta hade en klart avkylande effekt på konflikten. Vidare kunde polisen efter ett tag hitta personens bostad samt även lagföra denne för narkotikabrott. Utöver det upptäckte polisen att personen bedrev narkotikaförsäljning tillsammans med ett annat nätverk i en annan del av landet – uppgifter som tidigare var okända.
- Realtidsuppkoppling enligt IHL gällande grovt vapenbrott ledde till att inkomna uppgifter om ett större internationellt nätverk som smugglar vapen och narkotika kunde verifieras. Ärendet är fortfarande aktivt och hade sannolikt inte kunnat inledas utan hjälp av inhämtningen.
- Till Polisen inkomna uppgifter om en förestående vapenleverans ledde till ett beslut om realtidspositionering. Detta ledde i sin tur till att mottagaren hittades och efterföljande kontroll ledde till beslag av 13 kilo cannabis och flera vapen. Beslaget hade sannolikt inte varit möjligt utan information från IHL.